

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

Mars 2022

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2025.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Marsprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med februari 2022. Beräkningarna slutfördes den 15 mars 2022.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2022-03-25

Dnr: 2022-00035

ESV-nr: 2022-25

Copyright: ESV

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i två samlade excelfiler. De finns på samma webbsida som publikationen och heter i: [prognostabeller mars 2022](#) och [detaljerade tabeller statens budget mars 2022](#)

ESV:s Marsprognos

Sammanfattning

Tillväxten i ekonomin förblir hög i år även om den dämpas jämfört med förra året. BNP bedöms nu ligga i linje med potentiell nivå och kommande år blir tillväxten därför betydligt svagare. Rysslands invasion av Ukraina påverkar global och svensk ekonomi, men osäkerheten kring omfattningen är mycket stor. Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande ligger i år kvar på ungefär samma nivå som förra året. De omfattande satsningarna i den beslutade budgeten för 2022 samt de extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar som lagts fram därefter bidrar till att sparandet fortsätter visa underskott. Det strukturella sparandet ligger under målnivån för överskottsmålet för tredje året i följd. En avvikelse från målnivån har varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. Eftersom konjunkturen i stort sett väntas vara i balans 2022 kan en avvikelse från målet däremot inte sägas ligga i linje med det finanspolitiska ramverket i år. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är starka i grunden. De takbegränsade utgifterna beräknas överskrida nivån på utgiftstaket nästa år och regeringen kan behöva vidta besparingsåtgärder för att undvika detta.

BNP väntas öka med 3,2 procent i år, och bedöms nu ligga i linje med potentiell nivå. Kommande år blir tillväxttakten betydligt svagare, drygt 1,5 procent. Rysslands invasion av Ukraina bedöms dämpa tillväxten i viss mån, men osäkerheten kring hur stor påverkan kriget kommer att få på svensk och global ekonomi är mycket stor. Den redan höga inflationen blir ännu högre till följd av kriget och uppgår till nära 4 procent i år. Det är framför allt höga energipriser som bidrar till den höga inflationen men även den underliggande inflationen stiger. Nästa år blir inflationen betydligt lägre då energipriserna sjunker. Som en följd av att BNP-tillväxten förblir relativt hög fortsätter sysselsättningen att öka i snabb takt i år och arbetslösheten sjunker.

Skatteintäkterna ökar betydligt långsammare i år än förra året. Den beslutade budgeten samt regeringens stödpaket medför skattesänkningar i år på totalt 22 miljarder kronor. En relativt stark tillväxt i ekonomin gör att skattebaserna fortsätter öka i år, om än i långsammare takt än förra året. Nästa år ökar intäkterna mer än i år, även om de flesta skattebaser då ökar långsammare. Det beror på skattehöjningar på totalt 28 miljarder kronor, bland annat är det tillfälliga nedsättningar som upphör. Skattekvoten minskar i år, främst till följd av skattesänkningarna samt en kraftig nedgång i hushållens kapitalvinster, men stiger något igen 2023. Skattekvoten ligger därefter kvar på en tydligt lägre nivå än före pandemin, vilket beror på att en inte obetydlig andel av de skattesänkningar som beslutats sedan pandemin tog sin början är permanenta.

Både de takbegränsade utgiftsområdena och de totala utgifterna på statens budget ökar i år för att sedan minska nästa år. De takbegränsade utgiftsområdena ökar i år trots att flertalet av de pandemirelaterade åtgärderna upphör. Det beror på relativt stora utgiftsökningar i den beslutade budgeten, i flera ändringsbudgetar samt i ytterligare aviseringar. I år ökar de totala utgifterna mer än utgifterna för de takbegränsade utgiftsområdena vilket är en följd av ökad nettoutlåning och ökade statskuldsräntor. Nästa år minskar utgifterna då det ännu inte finns en budget för 2023 och alla tillfälliga krisåtgärder upphört.

Trots att inkomsterna växer förhållandevis mycket i år, till följd av en ganska gynnsam makroekonomisk utveckling, så förstärks inte sparandet i den offentliga sektorn. Underskottet ligger i stället kvar på ungefär samma nivå som förra året. De omfattande satsningarna i den beslutade budgeten för 2022 samt de extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar som lagts fram därefter bidrar till detta. Det är fortsatt staten som visar underskott i år medan kommunsektorn och ålderspensionssystemet visar överskott. Från och med nästa år bedöms kommunsektorn visa underskott medan offentliga sektorn som helhet beräknas få ett överskott som växer för varje år därefter.

Det strukturella sparandet försvagas i år, dels på grund av stora utgiftsökningar, dels på grund av ytterligare skattesänkningar. Det ligger därmed under målnivån för överskotts målet, för tredje året i följd. En avvikelse från målnivån har varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. Eftersom konjunkturen i stort sett väntas vara i balans 2022 kan en avvikelse från målet däremot inte sägas ligga i linje med det finanspolitiska ramverket i år. Enligt ESV:s bedömning kommer det strukturella sparandet med beslutad och aviserad politik inte nå upp till målnivån nästa år heller. Samtidigt som det strukturella sparandet avviker från målnivån sjunker Maastrichtskulden under nivån för skuldankaret och de offentliga finanserna är i grunden starka. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt. Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet med god marginal i år.

Maastrichtskulden sjunker med 4 procentenheter i år till 31,5 procent av BNP. Minskningen beror i hög grad på en positiv engångseffekt i form av återbetalning av Riksbankslån. Nästa år fortsätter skulden att sjunka då BNP växer samtidigt som krisåtgärder upphör och Riksbanken amorterar de sista valutalånen. Skulden blir då lägre än den nedre gränsen för skuldankaret. Den konsoliderade statskulden uppvisar samma mönster och sjunker till 21 procent av BNP i år. Den fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden.

De takbegränsade utgifterna är fortsatt höga nästa år och överskrider nivån på utgiftstaket med 3 miljarder kronor. Tabell 1 nedan redogör för utvecklingen av budgeteringsmarginalen 2023 mellan ESV:s prognos för ett år sedan, i mars 2021, och nuvarande prognos. Budgeteringsmarginalen för 2023 bedömdes vara tillräckligt stor i den prognos som publicerades i mars 2021, men sedan dess har de takbegränsade utgifterna reviderats upp kraftigt. Aviserade reformer står för merparten av utgiftsökningen. Regeringen kan behöva vidta besparingsåtgärder för att utgifterna inte ska överskrida taket nästa år.

Tabell 1 Förändring av budgeteringsmarginal 2023 sedan ESV:s prognos i mars 2021

Miljarder kronor

	2023
Budgeteringsmarginal mars 2021	82
Reformer	-65
<i>Varav</i>	
<i>BP22¹</i>	-54
<i>Ändringar i den beslutade budgeten²</i>	-2
<i>Garantitillägg i bostadstillägget</i>	-9
Prognosrevideringar	-19
<i>Varav</i>	
<i>EU-avgiften</i>	-6
<i>Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning</i>	-6
Budgeteringsmarginal mars 2022	-3

¹ESV:s bedömning från november 2021 av reformeffekterna i budgetpropositionen för 2022²ESV:s bedömning i denna prognos av reformeffekterna i den beslutade budgeten

Det är ytterst oklart hur kriget i Ukraina påverkar global och svensk ekonomi. Det finns risk för att påverkan blir betydligt större men det är mycket svårt att uppskatta effekten i nuläget. Pandemin bedöms i nuläget inte påverka ekonomin i någon större utsträckning framöver men nya mutationer kan uppstå som gör att restriktionerna behöver återinföras. Den nuvarande höga inflationen kan bli mer bestående än vad vi räknar med och få större effekt på lönebildningen än vad vi räknar med. Räntorna kan också höjas snabbare än väntat. Börsen har svängt mycket de senaste veckorna och hur utvecklingen kommer se ut under resten av året, och därmed hur stora kapitalvinsterna blir, är svårbedömt. På utgiftssidan finns det främst risk att utgifterna för migration blir högre än väntat om det kommer fler asylsökande från Ukraina.

Prognosen baseras på den budget som riksdagen beslutat för 2022. Den baseras i sin tur på budgetpropositionen för 2022 med justeringar på flera punkter enligt Finansutskottets betänkande 2021/22: FiU1. Finansutskottets betänkande bygger i sin tur på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Förutom den beslutade budgeten påverkas både statens utgifter och inkomster av flera ändringsbudgetar som lämnats under året. Dessutom presenterade regeringen, vid en pressträff den 14 mars, ett antal åtgärder till följd av invasionen av Ukraina som också påverkar de offentliga finanserna i år och kommande år. Även förslaget i remissen Garantitillägg i bostadstillägget ingår i prognosen. Skillnaden i bedömning mellan ESV och regeringen är främst att vi inte räknar med att utgifterna inom näringslivsområdet kommer öka i samma omfattning som aviserat.

Tabell 2 Offentligfinansiella effekter 2022-2024 till följd av ändringar på budgeten¹ samt skillnaderna mot regeringen

Miljarder kronor

	ESV			Diff		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Skatt på arbete	-6	2	2	-1	0	0
Skatt på kapital	0	0	0	0	0	0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-10	-4	-4	0	-0	-0
Totala skatteintäkter	-15	-2	-2	-1	0	0
UO 4 Rättsväsendet	1	2	4	0	0	0
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6	1	2	0	-1	-1
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	7	0	0	-2	0	0
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	4	10	9	0	0	0
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2	-3	-4	1	0	0
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning mm	0	0	-5	1	0	1
UO 21 Energi	7	-1	-1	0	0	0
UO 24 Näringsliv	1	0	0	-4	0	0
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	4	5	5	0	0	0
Övriga utgiftsområden	4	-1	-2	-1	-1	0
Totala utgifter	33	11	8	-6	-1	-1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: ESV

BNP-tillväxten blev högre 2021 än vi räknade med i novemberprognosen. BNP-tillväxten och sysselsättningsökningen har dock sänkts lite i år, men nivåmässigt ligger de högre hela perioden. Lönesumman har också höjts hela perioden. Det är en av förklaringarna till att skatteintäkterna har reviderats upp alla år. Utgifterna på statens budget har höjts främst som resultat av de extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar som kommit under året. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp samtliga år. I år är det framför allt i kommunsektorn som sparandet har reviderats upp.

Tabell 3 Prognosen i siffror

	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerat, procentuell utveckling	4,7	3,2	1,7	1,7	1,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	-23	-23	9	30	63
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-0,4	-0,4	0,2	0,5	1,0
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-0,2	-0,4	0,0	0,6	1,0
Maastrichtskuld, procent av BNP	35,6	31,5	28,2	26,5	24,5

Källa: ESV och SCB

Metodruta: Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela

¹ Den beslutade budgeten, extra ändringsbudget 1, extra ändringsbudget 3, riksdagens ändringsbudget samt utgiftsökningar som presenterades på en pressträff hos regeringen den 14 mars 2022 inklusive förslaget i remissen Garantitillägg i bostadstillägget.

samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande fyra åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.² ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen förutsätter att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som

² Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”³ utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskottsmålet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

Makroekonomisk utveckling

Tillväxten i ekonomin förblir hög i år även om den dämpas jämfört med förra året. BNP bedöms nu ligga i linje med potentiell nivå och kommande år blir tillväxten betydligt svagare. Rysslands invasion av Ukraina och sanktioner till följd av det bedöms dämpa tillväxten i viss mån men osäkerheten kring hur stor påverkan kriget kommer att få på svensk och global ekonomi är mycket stor. Den redan höga inflationen blir ännu högre till följd av kriget och uppgår till nära 4 procent i år. Det är framför allt höga energipriser som bidrar till den höga inflationen men även den underliggande inflationen stiger. Nästa år blir inflationen betydligt lägre då energipriserna sjunker. Som en följd av att tillväxten förblir relativt hög fortsätter sysselsättningen att öka i snabb takt i år och arbetslösheten sjunker.

Återhämtningen i svensk ekonomi var stark under 2021, BNP växte med 4,7 procent. Tillväxten var hög även i slutet av året, trots att smittspridningen av omikron tog rejäl fart. Efter att ha återinfört restriktionerna under en kort period har de nu tagits bort helt i många länder. Vi räknar därför med att pandemin får relativt liten effekt på såväl global som svensk tillväxt i år.

Rysslands invasion av Ukraina innebär ett ofattbart mänskligt lidande och stora materiella förluster. De ekonomiska konsekvenserna har hittills visat sig i en volatil börsutveckling med stora förändringar från dag till dag och stora svängningar i marknadsräntor, priser och växelkurser. Den stigande inflationen dämpar hushållens köpkraft och därmed BNP-tillväxten. Produktionskostnaderna stiger också och investeringsviljan bland företagen väntas dämpas i viss mån. Utrikeshandeln med varor och tjänster påverkas något. Ryssland och Ukraina utgör dock en liten del av den globala ekonomin, de står tillsammans för ungefär 2 procent av global BNP. Därför räknar vi sammantaget med relativt liten effekt på BNP-tillväxten och arbetsmarknaden av kriget men stor effekt på inflationen. Hur länge kriget pågår och hur stor effekt det får på svensk ekonomi, övriga ekonomier i Europa och i resten av världen är dock i dagsläget mycket svårt att säga.

Vi räknar i nuläget med att BNP-tillväxten dämpas både globalt och i Sverige under 2022 då många ekonomier har återhämtat tappet som uppstod under pandemin. Men tillväxten förblir dock relativt hög mätt som årsgenomsnitt. I Sverige väntas BNP öka med 3,2 procent jämfört med förra året och BNP bedöms ligga i linje med potentiell

³ Se ESV:s publikation Automatisk budgetförstärkning – ABF (ESV 2021:43).

nivå. Det vill säga att det så kallade BNP-gapet, som mäter skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP, i stort sett är slutet.

Kommande år ökar BNP betydligt långsammare än i år och mer i linje med en trendmässig, potentiell tillväxt då svensk ekonomi är nära fullt resursutnyttjande.

Den relativt höga BNP-tillväxten i år, och att företagens anställningsplaner ligger kvar på höga nivåer i de flesta branscher, gör att sysselsättningen fortsätta att öka. Därmed sjunker arbetslösheten tillbaka ytterligare.

Inflationen väntas uppgå till nära 4 procent i år vilket i stor utsträckning förklaras av höga energipriser. Nästa år väntas inflationen bli lägre när energipriserna sjunker igen men den underliggande inflationstakten förblir relativt hög. Den nuvarande höga inflationen väntas bidra till att löneökningstakten stiger framöver och att Riksbanken börjar höja reporäntan under 2023.

Successiv dämpning av den globala tillväxten

Efter en stark BNP-tillväxt i de flesta avancerade ekonomier under 2021 ökar global BNP i måttligare takt i år, då många ekonomier nu är tillbaka på samma BNP-nivå som innan pandemin. Mätt som årsgenomsnitt blir tillväxten dock fortsatt relativt hög även om kriget i Ukraina väntas dämpa den i viss mån. I många länder, inte minst i USA, bidrog finanspolitiska stimulanser till att höja tillväxten de två senaste åren. När de effekterna klingar av bidrar det till att tillväxten dämpas. Återhämtningen väntas fortsätta i Europa i år då många länder har drabbats relativt hårt av pandemin och har en del kvar att återhämta.

Arbetsmarknaden har förbättrats och arbetslösheten är nu i flera länder nere på nivåer som ligger nära eller under jämviktsnivån. På vissa håll, framför allt i USA, förklaras dock en del av nedgången i arbetslösheten av att arbetskraftsutbudet är relativt lågt men det har börjat stiga igen.

Den snabba återhämtningen i den globala handeln under förra året har lett till vissa utbudsproblem och flaskhalsar. Det återspeglar sig bland annat i att råvarupriserna har ökat kraftigt, fraktpriserna är höga, leveranstiderna är långa och det är brist på bland annat halvledare. Utbudsproblemen har dock börjat avta och väntas inte fortsätta dämpa produktionen i så stor utsträckning framöver. Men kriget i Ukraina kan göra att problemen kvarstår och blir ännu mer långdragna. Förutom att dämpa produktionen har utbudsproblemen bidragit till att driva upp inflationstakten som nu är högre än på länge i många länder. Framför allt är det dock kraftigt stigande energipriser som höjer inflationen. Kriget i Ukraina har pressat upp energipriserna ytterligare, men även priset på bland annat vete och majs har ökat vilket riskerar att driva upp inflationen än mer. I USA bidrar också kraftiga prisökningar på bland annat hyror och begagnade bilar i stor utsträckning till den höga inflationen, som nu ligger på historiskt höga 7,9 procent. Den amerikanska arbetsmarknaden är stark och löneökningstakten den högsta på många år vilket ökar risken för en bestående hög inflation.

Avmattning av tillväxten även i svensk ekonomi under 2022

Tillväxten i Sverige var stark under 2021. Produktionen dämpades dock i viss mån av bristen på vissa insatsvaror. Som nämnts tidigare finns dock tecken på att utbudsproblemen har minskat, men kriget i Ukraina kan innebära att de ökar på nytt. I nuläget tyder indikatorerna på att efterfrågan i ekonomin är fortsatt stark även om de har dämpats den senaste tiden. Vi räknar med att tillväxten blir svagare under året då svensk ekonomi har återhämtat tappet under pandemin och BNP-nivån nu ligger nära potentiell nivå. Mätt som årsgenomsnitt blir tillväxten ändå relativt hög, BNP väntas

öka med 3,2 procent. Efterfrågan på tjänster bedöms öka betydligt mer än efterfrågan på varor när restriktionerna nu har släppts.

Kommande år blir tillväxten betydligt lägre och den ligger då på drygt 1,5 procent per år, vilket är i linje med potentiell tillväxt. BNP väntas vara på samma nivå som potentiell BNP från och med 2022.

Tillväxten i hushållens konsumtion var stark 2021, och trots att stämmningsläget bland hushållen försämrades mot slutet av året fortsatte konsumtionen att växa. Ett fortsatt pessimistiskt stämmningsläge bland hushållen gör dock att vi räknar med att konsumtionstillväxten dämpas under 2022. Kriget i Ukraina, höga el- och drivmedelspriser och oro på världens börser kan sannolikt påverka hushållens benägenhet att konsumera. Trots detta väntas hushållens sparkvot, som har stigit till en mycket hög nivå, att sjunka under 2022 eftersom hushållens reala disponibelinkomster ökar svagt på grund av den höga inflationen. Hushållen väntas inte dämpa konsumtionen i samma utsträckning utan minska på sparandet som byggdes upp under pandemin när restriktionerna nu har tagits bort och det återigen går att exempelvis gå på restaurang och bio samt att resa ungefär som innan pandemin.

Exporten fortsätter att öka relativt mycket i år, då den globala efterfrågan är relativt hög. Det är framför allt exporten av tjänster som stiger snabbt i år då restriktionerna har slopats i våra grannländer. Exporten av varor ökar långsammare än förra året då den redan ligger på en högre nivå än innan pandemin.

En stark ökning av både den inhemska efterfrågan och efterfrågan på svensk export ledde till att även importen ökade mycket förra året. Den kraftiga ökningen av exporten gjorde dock att nettoexporten bidrog till att dämpa tillväxten förra året.

I år ökar både exporten och importen långsammare än i fjol då ökningstakten i både den globala och den inhemska efterfrågan mattas av. Nettoexporten väntas ge ett svagt positivt bidrag till tillväxten.

Efter förra årets starka tillväxt i den offentliga konsumtionen växer den i år i betydligt måttligare takt. Tillväxten hålls dock uppe i viss mån av satsningar i den beslutade budgeten för 2022. Förutom smärre höjningar av generella statsbidrag föreslogs även satsningar riktade mot framför allt äldreomsorgsområdet, sjukvården och vuxenutbildningen. På grund av svårigheten att öka bemanningen i tillräcklig grad bedöms kommunsektorn inte haft möjlighet att utöka verksamheten i den omfattning som staten skjutit till medel för avseende 2021. Detta gäller även i viss utsträckning i år, åtminstone vad beträffar kommunerna. Från och med 2023 minskar konsumtionen i kommuner och regioner eftersom statsbidragen enligt nu fattade beslut minskar markant - vilket förklaras av att de till följd av pandemin var tillfälligt höga 2020-2023 - samtidigt som skatteintäkterna inte ökar tillräckligt mycket för att kompensera för det.

Även den statliga konsumtionen ökar i år till följd av satsningar i den beslutade budgeten för 2022. Nästa år innebär beslutad politik att de statliga konsumtionsutgifterna minskar något i fasta priser.

Tabell 4 Försörjningsbalansen

Procentuell förändring, fasta priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hushållens konsumtion	-4,7	5,8	4,0	2,4	2,7	2,3
Offentlig konsumtion	-1,3	2,8	0,9	-0,2	0,2	-0,2
Fasta investeringar	-0,3	6,1	3,3	1,4	1,3	1,4
Lager ¹	-0,7	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Export	-4,6	7,5	5,8	3,2	2,8	2,5
Import	-5,6	9,4	5,8	3,3	3,0	2,7
Nettoexport ¹	0,2	-0,4	0,2	0,1	0,0	0,0
BNP	-2,9	4,8	3,2	1,5	1,7	1,4
BNP, kalenderkorrigerad	-3,2	4,7	3,2	1,7	1,7	1,6

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Källa: SCB och ESV

Efter en snabb ökning av investeringarna förra året dämpas tillväxttakten i år och nästa år. Förra året tog maskininvesteringarna fart igen som en följd av den stigande efterfrågan i ekonomin. Bostadsinvesteringarna ökade också mycket, bland annat som en följd av den kraftiga ökningen av bostadspriserna som gynnade bostadsbyggandet. Investeringar i annat än maskiner och byggnader, framför allt programvaror och databaser, fortsatte att öka starkt efter en kraftig ökning redan 2020. Den snabba ökningen förra året gör att många typer av investeringar nu ligger på höga nivåer och de väntas därför öka betydligt långsammare i år och än långsammare nästa år. Bygginvesteringar exklusive bostäder går dock åt motsatt håll och ökar i år efter att ha sjunkit kraftigt förra året, från höga nivåer på grund av tidigare stora bygg- och infrastrukturprojekt inom framför allt offentlig sektor. Sammantaget ökar investeringarna i år och nästa år i ungefär samma takt som BNP.

Fortsatt stor efterfrågan på arbetskraft - sysselsättningen ökar ytterligare

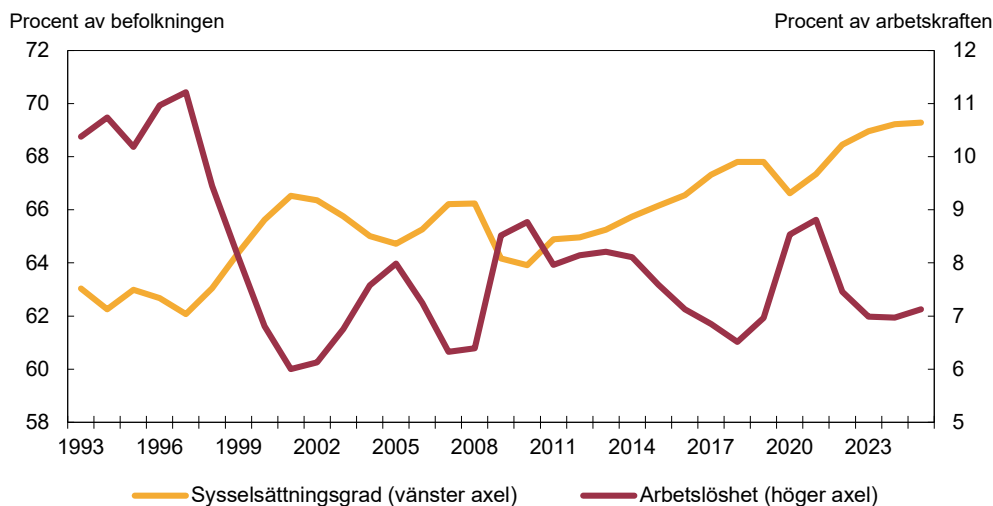
Antalet sysselsatta fortsatte att öka något i januari trots de restriktioner som infördes i december med anledning av den kraftiga smittspridningen. Efterfrågan i ekonomin och fortsatt starka indikatorer tyder på att sysselsättningen kommer att fortsätta öka under hela 2022. Anställningsplanerna, vilka steg kraftigt i alla branscher under andra halvåret 2020 och delar av 2021, ligger kvar på höga nivåer. I flera av de branscher som drabbades hårt under pandemin var antalet sysselsatta under fjärde kvartalet 2021 fortfarande lägre än under fjärde kvartalet 2019. Då restriktionerna nu är slopade och efterfrågan på exempelvis restaurangbesök och resande antas vara stort väntas en ökning i dessa branscher kunna bidra till att sysselsättningen ökar under kommande månader. Den något dämpade tillväxten i ekonomin till följd av kriget i Ukraina gör att ökningen av sysselsättningen är lägre än den annars hade varit.

Till följd av att sysselsättningen ökade under förra året sjönk arbetslösheten tillbaka, från 9,0 procent i januari 2021 till 8,1 procent i januari 2022. Trots att sysselsättningen ökat under året är arbetslösheten enligt AKU fortsatt högre än vid inledningen av pandemin. Att arbetslösheten inte minskat i samma omfattning som sysselsättningen ökat beror till stor del på att även arbetskraftsutbudet ökade under året.

Antalet personer som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen har minskat betydligt mer än arbetslösheten enligt AKU och är nu nere på en lägre nivå än innan pandemin bröt ut. Minskningen har varit störst bland de som varit arbetslösa kortare perioder men sedan förra sommaren har även antalet långtidsarbetslösa minskat kontinuerligt. Att arbetslösheten bland de som varit arbetslösa under en kort tid redan har sjunkit till

relativt låga nivåer kan bidra till att matchningen på arbetsmarknaden försvåras framöver då de kvarstående arbetslösa kan antas stå längre från arbetsmarknaden. Vi bedömer dock inte att det kommer uppstå så stora matchningsproblem att de bromsar sysselsättningsökningen i någon större utsträckning. Vi räknar med att ökningen av arbetskraften stannar av under 2022, efter den förhållandevis kraftiga ökningen förra året, vilket tillsammans med en fortsatt sysselsättningsökning gör att arbetslösheten faller under 2022.

Diagram 1 Sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Källa: SCB och ESV

Korttidspermitteringar och ökad sjukfrånvaro gjorde att medelarbetstiden minskade kraftigt under 2020. Förra året var antalet korttidspermitterade färre än under 2020 och sjukfrånvaron sjönk något, vilket bidrog till att medelarbetstiden steg igen. I år fortsätter medelarbetstiden röra sig mot en mer normal nivå vilket får till följd att antalet arbetade timmar ökar betydligt mer än antalet sysselsatta.

Tabell 5 Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sysselsatta	-1,4	1,1	1,8	1,0	0,7	0,4
Sysselsättningsgrad, nivå ¹	66,6	67,3	68,5	69,0	69,2	69,3
Arbetslöshet, nivå ²	8,5	8,8	7,5	7,0	7,0	7,1
Arbetade timmar, kalenderkorr. värden	-3,8	2,3	2,6	1,1	0,6	0,4
Timlön, KL	2,1	2,8	2,3	2,9	3,1	3,2
Lönesumma	0,9	5,9	4,6	4,2	3,9	3,7
KPIF ³	0,5	2,4	3,9	1,0	1,7	1,9
KPI	0,5	2,2	3,9	0,9	2,1	3,1
Reporänta ⁴ , värde vid årets slut	0,0	0,0	0,0	0,3	0,8	1,3

¹Procent av befolkningen 15-74 år.

²Procent av arbetskraften.

³KPI med fast ränta.

⁴Procent.

Källa: SCB och ESV

Sjunkande reallöner under 2022 – men avtalen och löneglidningen stiger på sikt

I slutet av 2020 fick en stor del av arbetsmarknaden nya avtal. Avtalen innebar höga löneökningar under 2021 och relativt låga under 2022 eftersom de flesta fick höga löneökningar i slutet på 2020 som gäller ända till slutet av mars i år. Sett över hela avtalsperioden ger avtalen måttliga löneökningar, ungefär i samma storlek som under den föregående avtalsperioden. Totalt sett blir löneökningen därmed svag 2022 och efter en period med stark utveckling av reallönerna sjunker dessa i år då inflationen ökar snabbare än lönerna.

Framöver väntas löneglidningen, d.v.s. löneökningar utöver det som fastställts i centrala löneavtal, öka till följd av den höga inflationen, höga bristtal och högt resursutnyttjande. Löneökningstakten fortsätter att stiga de kommande åren.

Lönesumman ökade kraftigt förra året som en följd av att antalet arbetade timmar ökade igen efter det kraftiga fallet 2020 och relativt höga löneökningar. Skillnaden i ökningstakt mellan 2021 och 2020 var dock betydligt mindre för lönesumman än för antalet arbetade timmar. Det beror på att nedgången i lönesumman under 2020 dämpades av att de som var korttidspermitterade behöll större delen av sin lön och att de som var sjuka fick sjuklön. Därmed ökade timlönen mätt utifrån lönesumman (den s.k. NR-timlönen) kraftigt 2020 och var relativt svag 2021 då det blev omvänd effekt eftersom antalet korttidspermitterade minskade och sjukfrånvaron sjönk. Detsamma gäller i år då korttidspermitteringarna i stort sett upphört och sjukfrånvaron återgår till en mer normal nivå. Effekterna av korttidspermitteringen och förändringen i sjukfrånvaron fångas inte upp i konjunkturlönestatistiken då den mäter den underliggande löneutvecklingen.

Sammantaget innebär det att lönesumman ökar långsammare i år än förra året eftersom både antalet arbetade timmar och timlönerna ökar långsammare.

Mycket hög inflation i år

Inflationen steg kraftigt under andra halvåret 2021 och väntas fortsätta stiga under första halvåret 2022. Därefter sjunker den tillbaka.

Den höga inflationen under andra halvåret 2021 berodde, precis som inflationen globalt, framför allt på stigande el- och drivmedelspriser. Priserna var dels historiskt höga, dels jämförs de med 2020 års priser som var relativt låga, vilket förstärker effekten på inflationen ytterligare. Drivmedelspriserna fortsatte att stiga efter årsskiftet till följd av stigande oljepriser, en svagare krona samt ökad reduktionsplikt. Reduktionsplikten innebär en högre inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel. Kriget i Ukraina har drivit upp priset på olja och därmed drivmedelspriserna till ännu högre nivåer. Till skillnad från drivmedelspriserna började elpriserna sjunka vid årsskiftet, men sedan utbrottet av kriget i Ukraina har priset på el stigit igen. Förslagen om sänkt energiskatt på bensin och diesel så att priset vid pump sänks med 50 öre per liter från och med 1 maj samt 1,3 kronor per liter 1 juni–31 oktober beräknas sänka KPI med nära 0,2 procentenheter 2022. I enlighet med SCB:s beslut i frågan har den särskilda kompensationen för höga elpriser inte någon effekt i beräkningen av KPI.

Priset på livsmedel ökade relativt långsamt under 2021, men tar fart under 2022 till följd av ökade kostnader för livsmedelsproducenterna och en relativt svag skörd under 2021. Prisökningarna på övriga varor och tjänster blir också högre i år än förra året vilket också bidrar till att även kärninflationen (KPIF exkl. energi) blir hög i år.

Till följd av de ovanligt höga priserna 2022, framför allt på energi, sjunker inflationen tillbaka till i genomsnitt 1 procent under 2023, för att sedan närma sig i genomsnitt

2 procent under 2024 och 2025. KPIF exklusive energi ligger nära 2 procent 2023-2025.

Centralbankerna tidigarelägger räntehöjningar till följd av den höga inflationen

De långa marknadsräntorna steg omkring 50 räntepunkter från början av december 2021 till mitten av februari 2022 till följd av den höga inflationen i USA, men även i euroområdet och Sverige. När kriget i Ukraina bröt ut sjönk de långa marknadsräntorna inledningsvis, men därefter har de stigit igen.

Centralbankerna väntas agera på det stigande inflationstrycket genom att tidigarelägga sina planerade höjningar av styrräntan. Samtidigt medför ett pågående krig i Europa att det finns en ökad risk för att aktiviteten i ekonomin dämpas, vilket kan påverka hur mycket det går att strama åt penningpolitiken.

Den amerikanska centralbanken (Fed) höjde styrräntan med 0,25 procent i mars i år och väntas höja räntan ytterligare under året. I euroområdet och i Sverige, där löneökningstakten och inflationstrycket inte är lika högt, väntas Europeiska centralbanken (ECB) och Riksbanken avvakta med en höjning av styrräntan till andra halvåret 2023. Fed fortsätter att höja styrräntan under 2023.

Mot bakgrund av att den amerikanska centralbanken stramar åt penningpolitiken samt oron på de finansiella marknaderna har den svenska kronan försvagats mot framför allt den amerikanska dollarn. Kronan kommer att fortsatt vara svag mot amerikanska dollarn under 2022 och början av 2023 men därefter räknar vi med att den förstärks. Kronan har även försvagats något mot euron, men väntas förstärkas successivt under 2022.

Osäkerhet kring svensk ekonomi både på kort och på lång sikt

Som nämnts ovan är det ytterst oklart hur kriget i Ukraina påverkar global och svensk ekonomi. Det finns risk för att påverkan blir betydligt större än vad vi har räknat med men det är mycket svårt att uppskatta effekten i nuläget. Utöver effekter på den makroekonomiska utvecklingen är det också osäkert hur många asylsökande som kommer till Sverige och hur mycket utgifterna för migration kommer att stiga.

Även om pandemin inte är över ännu bedöms risken vara begränsad för att den ska påverka ekonomin i någon större utsträckning framöver. Men om det uppstår nya mutationer skulle det kunna leda till återinförda restriktioner och att tillväxten återigen bromsar in.

Den nuvarande höga inflationen kan bli mer bestående än vad vi räknar med och få större effekt på lönebildningen än vad vi räknar med. Det finns också risk för att räntorna höjs snabbare än vi räknar med.

Det finns tecken på att det redan börjar bli brist på viss typ av arbetskraft. Bristen kan bli mer omfattande än vi räknar med vilket också kan dämpa produktionen och driva upp löner och inflation mer än väntat. Om den nuvarande höga långtidsarbetslösheten bland framför allt unga, utrikes födda och de med låg utbildning blir bestående kan potentiell BNP öka långsammare än vi räknar med.

Hushållens skulder ligger på en hög nivå. Det finns en risk att de höga skulderna kan begränsa hushållens konsumtion mer än väntat framöver, framför allt när räntorna stiger.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Skatteintäkterna ökar betydligt långsammare i år än förra året. Den beslutade budgeten samt regeringens stödpaket medför skattesänkningar i år på totalt 22 miljarder kronor. En relativt stark tillväxt i ekonomin gör att skattebaserna fortsätter öka i år, om än i långsammare takt än förra året. Hushållens kapitalskatter väntas minska under året, från en mycket hög nivå, vilket också dämpar ökningen av skatteintäkterna. Nästa år ökar intäkterna mer än i år, även om de flesta skattebaser då ökar långsammare. Det beror på skattehöjningar på totalt 28 miljarder kronor. Hushållens kapitalskatter fortsätter att minska nästa år. Skattekvoten minskar i år, främst till följd av skattesänkningarna samt den kraftiga nedgången i hushållens kapitalvinster, men stiger något igen 2023.

Skatteintäkterna fortsätter öka i år men i långsammare takt än i fjol

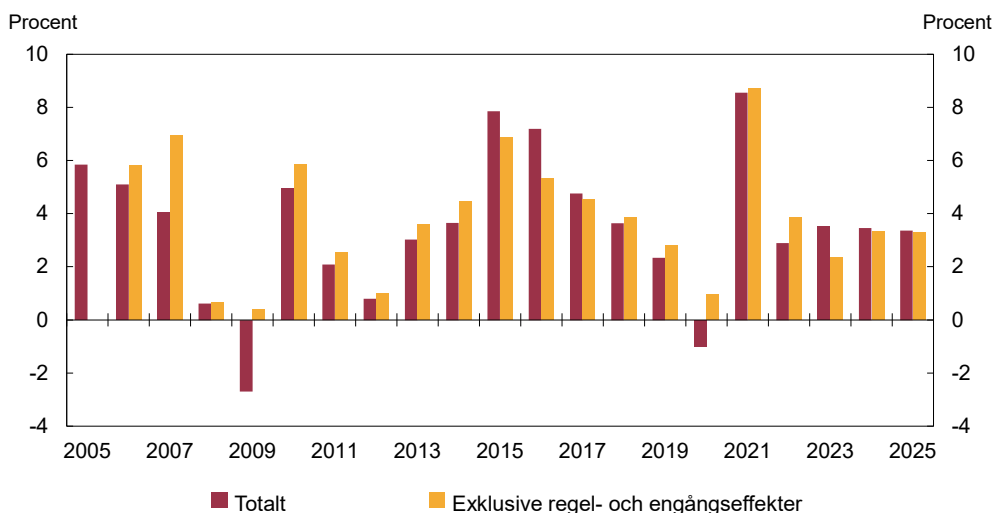
De totala intäkterna ökar i år med 67 miljarder kronor efter den kraftiga ökningen på 183 miljarder kronor i fjol. Tillväxttakten av de skattebaser som förra året ökade kraftigt till följd av den starka återhämtningen i ekonomin, avtar i år. Skatt på kapital minskar, främst till följd av att hushållens kapitalskatter minskar och närmar sig historiskt normala nivåer som andel av BNP. Skatt på arbete lyfts av en fortsatt stor ökning av lönesumman, även om den ökar långsammare än förra året. Intäkterna från skatt på konsumtion ökar relativt mycket till följd av ökande investeringar och konsumtion. Dock dämpas den genom sänkningar på energiskatterna för bensin och diesel. Dessutom har ESV i beräkningen antagit att den av regeringens aviserade drivmedelskompensation till privatpersoner sker som en sänkning av fordonsskatten, detta då förslagens mer exakta utformning ännu inte är känd.

Nästa år ökar de totala skatteintäkterna med 84 miljarder kronor. Tillväxten i de stora skattebaserna blir mer återhållsam, men skattehöjningar bidrar till att höja intäkterna. Hushållens kapitalskatter minskar ungefär lika mycket som i år. Skatt på arbete ökar mer nästa år än i år, trots att lönesumman ökar långsammare som en följd av skattehöjningar. För konsumtionsskatterna blir ökningstakten högre, trots att intäkterna från mervärdesskatt ökar långsammare, främst till en följd av att punktskatterna ökar mycket när de tillfälliga nedsättningarna av energiskatterna tas bort.

Intäkterna från skatt på arbete ökar i år med cirka 39 miljarder kronor. Ökningstakten dämpas av dock av skattesänkningar. Ökningen drivs främst av en fortsatt stark ökning av lönesumman, även om ökningstakten avtar jämfört med förra året. Nästa år ökar intäkterna i en snabbare takt till följd av skattehöjningar.

Intäkterna från skatt på kapital minskar i år med 5 miljarder kronor, från en historiskt hög nivå förra året, till följd av lägre kapitalvinster. Hushållens kapitalskatter bedöms minska med 12 procent bland annat till följd av den svaga utvecklingen på börsen hittills i år. Det råder dock stor osäkerhet kring den framtida börsutvecklingen. Kommande år väntas hushållens kapitalskatter minska ytterligare. Efter förra årets kraftiga ökning av skatteintäkterna på företagsvinster till följd av återhämtningen i ekonomin väntas ökningstakten i år mattas av. En tillfällig skattereduktion minskar intäkterna i år men det motverkas av att riskskatten på kreditinstitut ökar intäkterna.

Intäkterna från mervärdesskatt fortsätter öka starkt i år, med 24 miljarder kronor. Nästa år ökar intäkterna från mervärdesskatt mindre än i år, med 16 miljarder kronor. Den lägre tillväxttakten av momsintäkterna beror framför allt på att tillväxten i ekonomin utvecklas svagare nästa år.

Diagram 2 Årlig förändring av totala skatter samt totala skatter exklusive regel- och engångseffekter

Anm: Engångseffekter är exempelvis tillfälligt avvikande inbetalningar av betydande storlek.

Källa: ESV

Skattesänkningar på 22 miljarder kronor i år

Under 2020 och 2021 sänktes skatterna mycket, till stor del för att mildra effekten av pandemin. I år sänks skatt på arbete och skatt på konsumtion ytterligare. För skatt på arbete rör det sig framför allt om skattereduktionerna som blir cirka 15 miljarder kronor större enligt den beslutade budgeten för 2022. Vad beträffar skatt på konsumtion är det i huvudsak inom energiskatteområdet som skatterna sänks, både i den beslutade budgeten samt i regeringens stödpaket. Det minskar intäkterna från skatt på energi tillfälligt. Totalt minskar regeländringar skatteintäkterna med 22 miljarder kronor i år. Nästa år har flera av de tillfälliga skattesänkningar som införts sedan pandemins början upphört, vilket ger en positiv effekt på skatteintäkterna på 28 miljarder kronor.

Tabell 6 Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar 2020-2025

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	-44,6	5,9	-15,0	15,4	0,2	0,0
Skatt på kapital	-0,3	-9,7	1,5	5,5	1,9	0,1
Skatt på konsumtion	2,6	0,7	-9,0	7,3	1,7	0,5
Totala skatteintäkter	-42,3	-3,6	-22,4	28,2	3,8	1,6

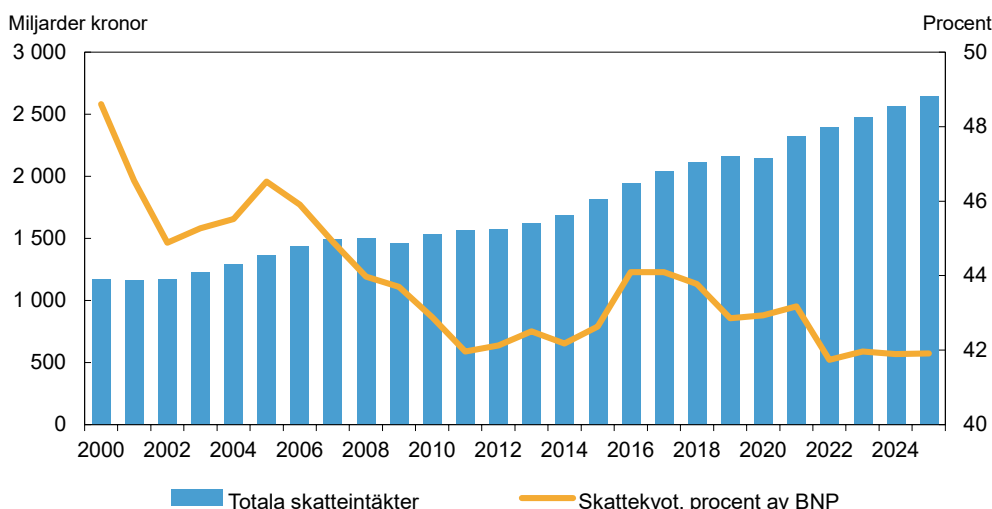
Källa: ESV

Skattekvoten sjunker i år

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, ökade under 2020 och 2021 trots kraftiga skattesänkningar. Det berodde på att hushållens kapitalvinster och utdelningar samtidigt ökade kraftigt och att lönesumman och därmed skatt på arbete, hölls uppe av införandet av korttidspermitteringar vilket resulterade i att skatt på arbete inte minskade lika mycket som BNP. I år blir effekten den omvända och skattekvoten minskar. Det beror på skattesänkningar samt att hushållens kapitalskatter minskar kraftigt i år från den mycket höga nivån 2021 men även på att lönesummans andel av ekonomin sjunker tillbaka. Nästa år stiger skattekvoten något främst på grund av skattehöjningar. Men en fortsatt minskning av kapitalvinsterna dämpar ökningen. Skattekvoten ligger därefter kvar på en tydligt lägre

nivå än före pandemin, vilket beror på att en inte obetydlig andel av de skattesänkningar som beslutats sedan pandemin tog sin början är permanenta.

Diagram 3 Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SKV och ESV

Fortsatt ökning av skatt på arbete

Skatt på arbete består till ungefär lika stora delar av direkta och indirekta skatter.⁴ Efter förra årets kraftiga uppgång ökar intäkterna från skatt på arbete i år i en långsammare takt. Det förklaras både av att lönesumman ökar långsammare men också av skattesänkningar på 15 miljarder kronor. Nästa år ökar intäkterna i en snabbare takt då skatten i stället höjs när den tillfälliga nedsättningen av socialavgifterna under pandemin upphör att gälla.

Intäkterna från direkt skatt på arbete ökar med 9 miljarder kronor i år. Underliggande, dvs. utan regeländringar ökar intäkterna med 24 miljarder kronor. Den underliggande ökningen beror till största delen på en fortsatt stark utveckling av lönesumman, även om ökningstakten avtar något jämfört med föregående år. Den något svagare utvecklingen motverkas dock av att pensionerna ökar mycket i år, vilket bland annat förklaras av en stark inkomstutveckling i samhället under 2021. Pensionerna skrivs fram med inkomstutvecklingen året innan, därav den starka ökningen i år. Den av riksdagen beslutade budgeten innebär att den tidigare föreslagna förstärkningen av skattereduktionen på förvärvsinkomster inte genomförs. Istället utökas jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget. Sammantaget innebär förändringarna att skatteintäkterna från direkt skatt minskar med 15 miljarder kronor. Den större delen, 8 miljarder kronor, beror på det förstärkta jobbskatteavdraget. Den resterande delen avser minskade intäkter till följd av det förhöjda grundavdraget för pensionärer samt en höjning av skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning. Återstoden av prognosperioden ökar skatteintäkterna med omkring 30 miljarder kronor per år.

Indirekt skatt på arbete ökar med 30 miljarder kronor i år. Även om det är en god utveckling så är den väsentligt måttligare än förra årets ökningstakt. Att intäkterna från indirekt skatt på arbete ökar långsammare i år beror framför allt på att ökningen av lönesumman bromsar in. Nästa år, då den tillfälliga nedsättningen för ungdomar upphör att gälla, växer intäkterna från indirekt skatt på arbete med knappt 36 miljarder

⁴ Arbetsgivaravgifter räknas som indirekt skatt eftersom skatten betalas av arbetsgivaren i stället för löntagaren.

kronor. Återstoden av prognosperioden fortsätter intäkterna växa med knappt 30 miljarder kronor årligen.

Nya och förstärkta skattereduktioner håller tillbaka ökningen av skatterna

Den absoluta merparten av befintliga skattereduktioner utgörs av jobbskatteavdraget och kompensationen för den allmänna pensionsavgiften.

Skattereduktionerna ökade mycket under förra året och gör det även i år till följd av ändrade regler men också beroende på att lönesumman ökade mycket. Under 2022 förstärks jobbskatteavdraget med ytterligare 8 miljarder kronor. Även skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning förstärks med 2 miljarder kronor. Sammantaget ökar skattereduktionerna nästan lika mycket som förra året, med 26 miljarder kronor.

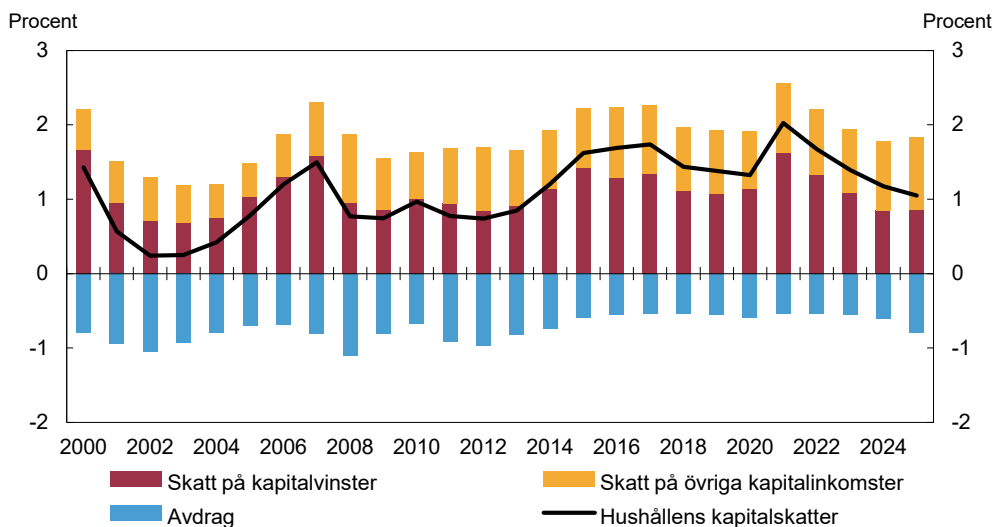
Nedsättningarna är fortsatt stora i år

Nedsättningen för unga är i kraft från den 6 februari 2021 till och med utgången av mars 2023. Under perioden juni-augusti i år är, precis som förra året, nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga tillfälligt förstärkt. Den tillfälliga förstärkningen innebär att arbetsgivare enbart betalar ålderspensionsavgift för 19–23-åringar under den aktuella perioden. Sammantaget bidrar detta till att intäkterna från skatt på arbete blir knappt 9 miljarder kronor lägre 2021 och 2022 och 1,5 miljard kronor lägre 2023 än vad som annars hade varit fallet. Nästa år mer än halveras nedsättningarna då den tillfälliga nedsättningen upphör under året.

Hushållens kapitalskatter minskar i år men är kvar på en hög nivå

Förra året ökade intäkterna från hushållens kapitalskatter med 65 procent, främst till följd av mycket stora kapitalvinster. Även utdelningsinkomsterna ökade kraftigt samtidigt som ränteutgifterna minskade något. Detta bidrog sammantaget till att hushållens kapitalskatter förra året uppgick till den högsta nivån som andel av BNP sedan skattereformen på 90-talet. I år minskar intäkterna till följd av lägre kapitalvinster och utdelningsinkomster. Skatteintäkterna ligger dock fortfarande kvar på en historiskt sett hög nivå.

Diagram 4 Hushållens kapitalskatter som andel av BNP

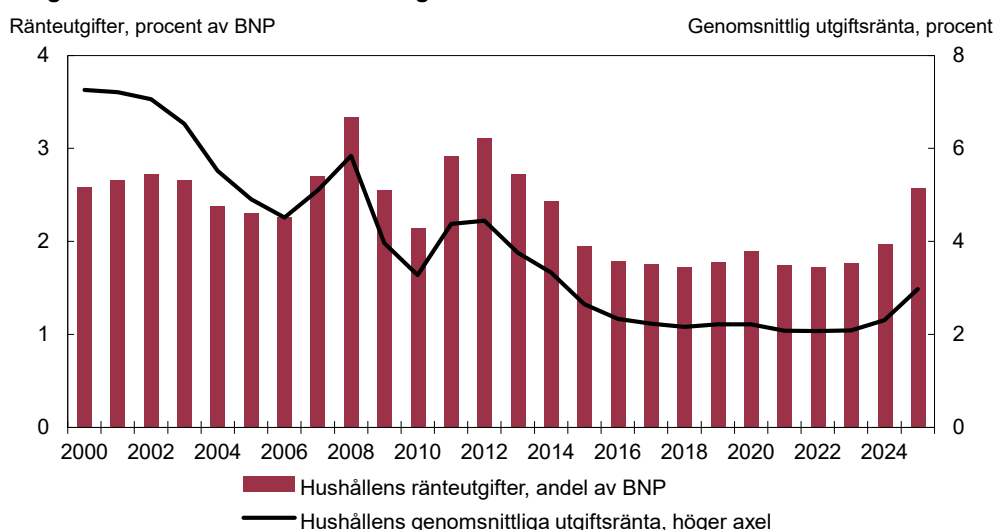
Övriga kapitalinkomster består främst av utdelningsinkomster, ränteinkomster och schablonintäkter. Avdragen består främst av ränteutgifter.

Källa: SKV och ESV

Hushållens kapitalvinster minskar i år till följd av en svagare prisutveckling på både reala och finansiella tillgångar. Förra året ökade det genomsnittliga försäljningspriset för ett småhus med drygt 15 procent jämfört med 2020. Det är den största ökningstakten ett enskilt år sedan 1991 enligt de uppgifter ESV har tillgång till. I år väntas en mer måttlig ökningstakt om 5 procent. Även borsindexet ökade mycket förra året. Medelkursen ökade med drygt 38 procent jämfört med 2020, vilket är den största ökningstakten ett enskilt år sedan 2000. I år väntas medelkursen minska med drygt 2 procent till följd av den kraftiga börsnedgången under inledningen av året. Det implicerar en relativt stark börsutveckling under resten av året. Det är dock mycket svårt att säga något om utvecklingen då osäkerheten är stor.⁵ Antagandet innebär emellertid att de finansiella kapitalvinsterna minskar i år, men de ligger ändå kvar på en historiskt sett hög nivå till följd av den kraftiga börsuppgången förra året. Kommande år antas inte kapitalvinsterna ligga kvar på den nuvarande höga nivån utan de återgår till en mer normal nivå. Kapitalvinsternas storlek kan variera kraftigt mellan åren och är mycket svåra att bedöma, framför allt på något eller några års sikt. Därför tillämpar ESV en metod som innebär att kapitalvinsterna på sikt uppgår till det historiska genomsnittet som andel av BNP, justerat för regeländringar. I år uppgår kapitalvinsterna till 4,5 procent av BNP, vilket är högre än genomsnittet som ligger på 3,6 procent. På grund av regeländringar, som ändrade uppskovsregler och ett successivt ökat sparande i investeringsparkonto bör genomsnittet dock ligga lägre än nuvarande snitt kommande år, när kapitalskatterna är i jämvikt. ESV antar att den nivån ligger på drygt 2,8 procent. När kapitalvinsterna successivt återgår till denna nivå under åren 2023-2024 innebär det att kapitalvinsterna minskar.

I prognosen minskar även skatteintäkterna till följd av ökade ränteutgifter. År 2025 väntas avdragen reducera skatteintäkterna med 0,8 procent av BNP, vilket är ungefär lika mycket som i början av 2000-talet. Hushållens ränteutgifter uppgår med andra ord till samma andel av BNP 2025 som de gjorde 2000 trots att räntenivåerna är mycket lägre. Detta förklaras av att hushållens lån mer än fördubblats som andel av BNP under 2000-talet.

Diagram 5 Hushållens ränteutgifter som andel av BNP

Källa: SCB, SKV och ESV

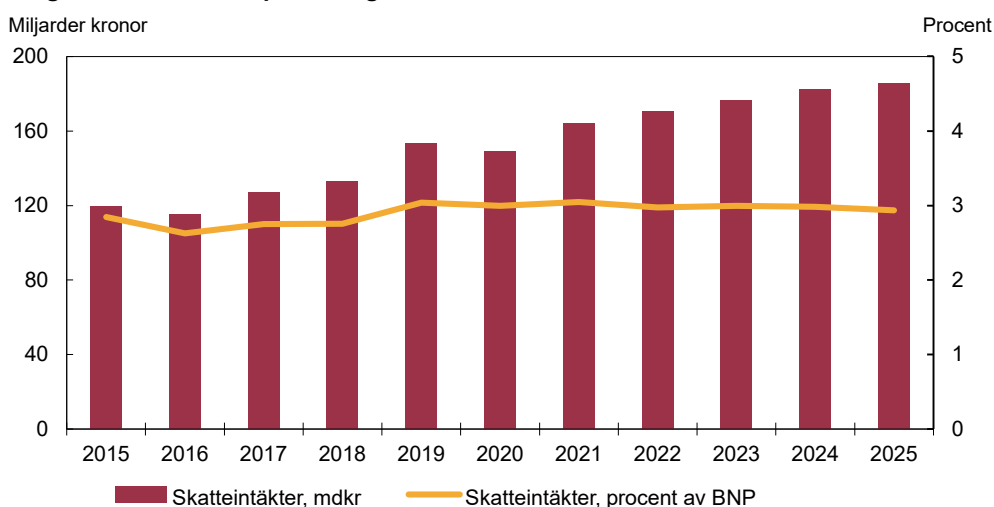
⁵ En känslighetsberäkning visar att om borsindexet skulle ligga kvar på nivån per den 9 mars 2022 resten av året skulle årsmedelkursen i stället minska med 8 procent och skatteintäkterna skulle bli ungefär 4,5 miljarder kronor lägre 2022.

Ökningen av skatt på företagsvinster mattas av jämfört med förra året

Intäkterna från skatt på företagsvinster ökar med 6 miljarder kronor i år efter att ha ökat kraftigt med 15 miljarder kronor förra året på grund av den starka återhämtningen i ekonomin. Ökningstakten påverkas i år av nya skatteregler som både ökar och minskar intäkterna. En tillfällig skattereduktion för investeringar i inventarier som avser investeringar gjorda under 2021 sänker skatteintäkterna i år. Samtidigt införs en riskskatt på kreditinstitut som ökar intäkterna.

Nästa år ökar skatten på företagsvinster med ytterligare 6 miljarder kronor, trots att tillväxten i ekonomin mattas av ytterligare. En stor del av ökningen förklaras av att den tillfälliga skattereduktionen upphör nästa år samt att skattesatsen för riskskatten på kreditinstitut höjs.

Diagram 6 Skatt på företagsvinster

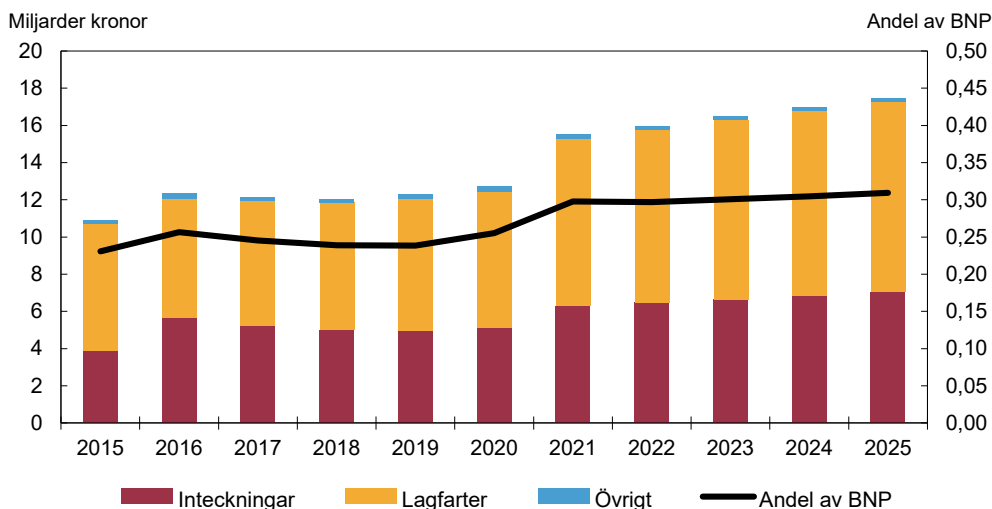
Källa: ESV

Fortsatt ökad stämpelskatt

Förra året nådde intäkterna från stämpelskatt rekordnivåer om 15,5 miljarder kronor. Detta kan främst förklaras av både en volym- och prisseffekt genom ett ökat antal inskrivningsärenden, både för lagfarter och in-teckningar, och en stark prisökning på småhus.

I år och under de kommande åren väntas intäkterna från stämpelskatt hålla en jämn nivå, som andel av BNP. Detta beror främst på en avtagande ökningstakt för priset på småhus och fastigheter efter den kraftiga ökningen förra året.

Diagram 7 Intäkter från stämpelskatt som andel av BNP

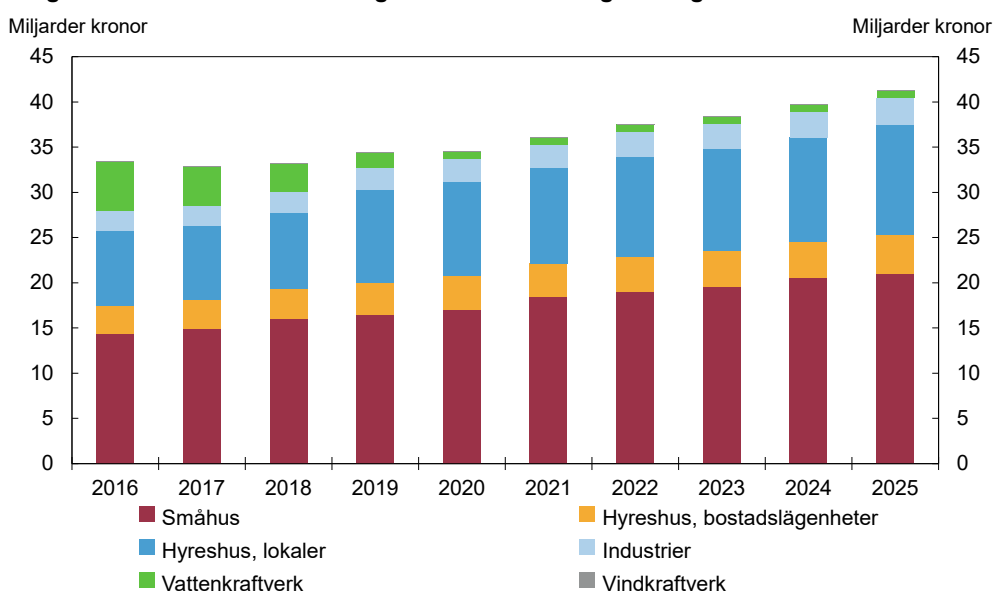

Källa: ESV

Ökade intäkter från fastighetsskatt till följd av höjda taxeringsvärden

Merparten av de totala intäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgift kommer från småhusen som totalt står för ungefär hälften av de totala intäkterna. Hyreshus, lokaler, eller kommersiella lokaler är den fastighetstyp som efter småhusen står för den största intäkten, knappt 30 procent av de totala intäkterna. De ökade intäkterna drivs främst av den allmänna och förenklade fastighetstaxeringen som sker med jämna mellanrum, vart tredje år, men olika år för olika fastighetstyper. I år höjdes taxeringsvärdena för kommersiella lokaler. Detta är den enskilt största förklaringen till att intäkterna från fastighetsskatten och fastighetsavgiften i år ökar till knappt 38 miljarder kronor, motsvarande en ökning om knappt fyra procent jämfört med förra året. Nästa år väntas tillväxttakten mattas av.

Diagram 8 Intäkter av fastighetsskatt och fastighetsavgift

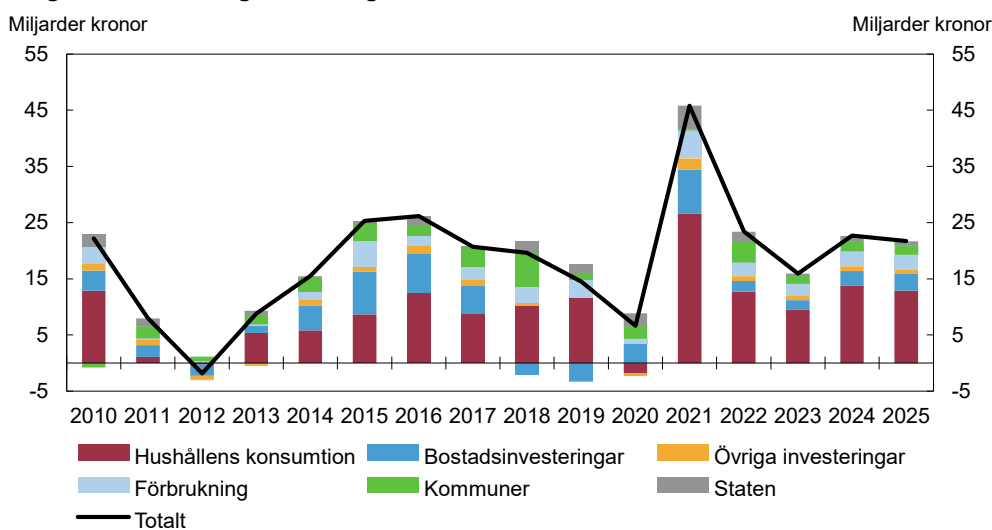
Källa: SKV och ESV

Ökningen av intäkterna från mervärdesskatten dämpas i år och nästa år

Intäkterna från mervärdesskatten, momsens, uppgick 2021 till 514 miljarder kronor, vilket är en ökning med 46 miljarder kronor från 2020 års nivå. Samtliga skattebaser bidrog till ökningen av intäkterna. Efter att momsintäkterna från hushållens konsumtion minskade under 2020 var intäktsökningen historiskt hög, 23 miljarder kronor, under 2021. Även ökningen av momsintäkterna från bostadsinvesteringarna var mycket höga under förra året, omkring 8 miljarder kronor. Den kraftiga intäktsökningen 2021 förklaras delvis även av en tillfälligt hög intäkt på omkring 8 miljarder kronor från indrivna medel genom Kronofogden.

Utvecklingstakten av momsintäkterna är tätt sammankopplad med den generella utvecklingen i ekonomin och förväntas därmed öka i en god takt i år. Totalt förväntas momsintäkterna öka med omkring 24 miljarder kronor 2022. Ökningstakten växlar därmed ned, i takt med ekonomin i stort, jämfört med fjolårets mycket starka ökning. Offentliga investeringar är de enda skattebaserna för vilka intäktsökningen blir starkare i år än vad de var förra året. Nästa år, när BNP-tillväxten växlar ned ytterligare, förväntas även momsintäkterna utvecklas svagare. Bostadsinvesteringarna, som ökade snabbt 2020-2021, ökar långsammare både i år och under resten av prognosperioden. Till skillnad från i år väntas utvecklingstakten av momsintäkterna från den privata sektorn vara starkare än den i den offentliga sektorn mellan 2023 och 2025 vilket innebär en återgång till hur dessa normalt förhåller sig till varandra.

Diagram 9 Årlig förändring av intäkterna från mervärdesskatt

Källa: ESV

Alkoholskatteintäkterna minskar från hög nivå

Intäkterna från alkoholskatterna minskar i år med närmare 1 miljard kronor från förra årets höga nivå på 16,8 miljarder kronor. Minskningen förklaras av att den stora ökningen av alkoholförsäljningen via Systembolaget i samband med pandemin bedöms vara tillfällig. Nästa år höjs skatten på alkohol vilket leder till att intäkterna åter ökar.

Sänkningen av energiskatten på bensin och diesel minskar statens intäkter

Intäkterna från energi- och koldioxidskatt ökade med 3 miljarder kronor, 5 procent, 2021. Senhöstens och vinterns höga el-, och drivmedelspriser är inte orsaken till att inkomsterna från energi- och koldioxidskatt ökade 2021 då punktskatterna tas ut per

förbrukad kilowattimme. Huvudförklaringarna till att intäkterna ökade var i stället att den underliggande tillväxten i ekonomin ökade drivmedelanvändningen samt att vädret gjorde att hushållen använde mer el för uppvärmningen av sina hus.

I år minskar de totala intäkterna från energi- och koldioxidskatt med omkring 8 procent, eller 6 miljarder kronor. Minskningen av intäkterna 2022 förklaras framförallt av regeleffekter. I den beslutade budgeten för 2022 sänktes energiskatten för drivmedel med 2,4 miljarder kronor och energiskatten föreslås av regeringen att tillfälligt sänkas ytterligare med 3,5 miljarder kronor innevarande år.⁶ Utöver effekterna från regeländringarna för energiskatterna på bensin och diesel bidrar minskad el- och bensinförbrukning till att skatteintäkterna från energi- och koldioxidskatt minskar 2022. Slutligen bidrar de stigande energipriserna under början av 2022 tillsammans med en inbromsning av BNP-tillväxten till att förbrukningen bedöms minska för innevarande år. Rysslands invasion av Ukraina medför dock en förhöjd risk att energipriserna förblir höga under en längre tid vilket skulle kunna komma att dämpa efterfrågan än mer och därmed påverka energi- och koldioxidskatteintäkterna ytterligare negativt.

För år 2023 väntas intäkterna från energi- och koldioxidskatten öka mycket när de tillfälliga sänkningarna av energiskatten på bensin och diesel upphör. Det förlängda uppehållet av BNP-indexeringen av energiskatten på bensin och diesel under 2023 gör dock att intäktsökningen från energiskatten hålls tillbaka något även under nästa år. Totalt väntas intäkterna öka med 7 miljarder kronor 2023. Utöver regeleffekterna förklaras ökningen 2023 framför allt av ökad dieselanvändning samt ökad elanvändningen inom bostads- och servicesektorn. Under 2024 och 2025 väntas skatteintäkterna fortsätta öka något.

Sammansättningen av drivmedelanvändningen är enligt Energimyndighetens korttidsprognoser under förändring. Fram till 2024 förväntas den fossila bensin användningen minska med 6 procent. Den totala dieselanvändningen under samma tidsperiod väntas däremot öka med 2 procent, detta trots att den fossila dieselanvändningen förväntas minska. Således är det den ökade användningen av låginblandad biodiesel som driver den ökade användningen av drivmedel under prognosperioden. I slutet av prognosperioden förväntas 60 procent av den totala dieselanvändningen utgöras av bioinblandad diesel, idag är samma andel 45 procent och 2015 var den 17 procent. Utöver allt större inslag av biodrivmedel väntas även elanvändningen kopplat till vägtrafik öka med 84 procent mellan 2022 och 2024. Vägtrafikens elanvändning utgör dock bara omkring 1 procent, 1,2 TWh, av den totala elanvändningen på omkring 123 TWh i år.

⁶ En majoritet i riksdagen har aviserat att de för 2022 temporärt ämnar sänka energiskatten på drivmedel ytterligare. Detta förslag kräver dock ett undantag från EU:s energiskattedirektiv för att kunna genomföras varmed förslaget inte har beaktats i denna prognos.

Tabell 7 Skatt på energi och koldioxid

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totalt	73,0	76,4	70,4	77,0	77,2	79,0
varav energiskatt, el	27,2	27,9	27,5	28,9	29,4	30,0
varav energiskatt, exkl. el	25,5	26,6	20,5	24,6	24,8	26,2
varav koldioxidskatt	20,4	21,9	22,4	23,5	23,0	22,9
varav Svavelskatt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Källa: ESV

Intäkterna från handel med utsläppsrätter ökar

Den kraftiga prisökningen på utsläppsrätter gör att intäkterna från handeln med utsläppsrätter ökar. Denna förväntade ökning förklaras dels av att auktioneringssystemet gjordes om inför 2021, vilket medför att antalet auktionerade utsläppsrätter kommer begränsas mer än vad de gjorde innan förändringen. Den goda underliggande tillväxten i både svensk och europeisk ekonomi bidrar också till att intäkterna ökar.

Svenska Spel delar ut överskott till staten

AB Svenska Spels överskott, som uppkommer från försäljningen av lotter och nummerspel samt från Casino Cosmopol, betalas in till staten året efter att överskottet har uppstått. År 2022-2025 väntas inkomsten från dessa verksamhetsdelar uppgå till omkring 2,5 miljarder kronor per år.

Rekordhöga utdelningar från statliga bolag i år

Statens inkomster från aktieutdelningar ökar kraftigt i år och uppgår till över 45 miljarder kronor. Det är, med bred marginal, den högsta nivån någonsin. Det beror främst på att Vattenfall AB gjorde ett rekordresultat 2021, delvis beroende på tillfälliga effekter. Även LKAB gjorde ett mycket starkt resultat vilket mer än fördubblar bolagets utdelning jämfört med 2021. Eftersom delar av Vattenfalls resultat berodde på tillfälliga effekter, sjunker utdelningarna nästa år, men ligger trots det kvar på en hög nivå historiskt sett. Åren därefter beräknas utdelningarna sjunka tillbaka något, främst på grund av att Vattenfalls utdelning förväntas återgå till en mer normal nivå.

EU-medel för återhämtning tillfaller Sverige

Sverige beräknas ha rätt till cirka 33 miljarder kronor i bidrag från EU:s återhämtningsplan för att stödja den ekonomiska och sociala återhämtningen i EU:s medlemsstater efter pandemin (Recovery and Resilience Facility, RRF). Samtliga åtgärder i den svenska återhämtningsplanen finns i de budgetpropositioner och ändringsbudgetar som presenterats under 2020 och 2021, varav ungefär hälften avser åtgärder inom grön omställning. EU har ännu inte godkänt den svenska planen, det förväntas ske inom det närmaste halvåret. Efter godkänd plan kommer EU betala ut ersättning efter måluppfyllnad av åtgärderna i återhämtningsplanen. Det är fortfarande osäkert när utbetalningarna från EU kommer, vi räknar dock med att drygt hälften av medlen betalas ut i år och nästa år, och att resterande medel betalas ut mellan 2024 och 2026.

Utgifter på statens budget

Både de takbegränsade utgiftsområdena och de totala utgifterna på statens budget ökar i år för att sedan minska nästa år. Trots att flertalet av de pandemirelaterade åtgärderna upphör i år så ökar de takbegränsade utgiftsområdena. Det beror på relativt stora utgiftsökningar i den beslutade budgeten, i flera ändringsbudgetar samt i ytterligare aviseringar. De totala utgifterna ökar mer än de takbegränsade i år vilket är en följd av ökad nettoutlåning och ökade statsskuldräntor. Nästa år minskar utgifterna då det ännu inte finns en budget för 2023 och alla tillfälliga krisåtgärder förväntas ha upphört.

Utgifterna ökar i år men minskar nästa år

De takbegränsade utgiftsområdena⁷ ökar med 6 miljarder kronor i år (1 procent). Det är flera utgiftsområden som ökar till följd av utgiftsökningar i både budgeten och i flera ändringsbudgetar. Ökningarna motverkas dock av stora minskningar av utgifterna för Näringsliv samt Hälso- och sjukvård och social omsorg då de flesta pandemirelaterade åtgärderna har upphört. Nästa år minskar de takbegränsade utgiftsområdena med 38 miljarder kronor (3 procent) då alla de tillfälliga krisåtgärderna som införts med anledning av pandemin och tillfälliga åtgärder i årets ändringsbudgetar, som bland annat kompensation för höga elpriser, har upphört. Utgifterna minskar främst för Hälso- och sjukvård och social omsorg, Energi och Allmänna bidrag till kommuner. Inom vissa områden ökar istället utgifterna till följd av nya och tidigare föreslagna åtgärder. Det gäller bland annat för Rättsväsendet och Försvaret.

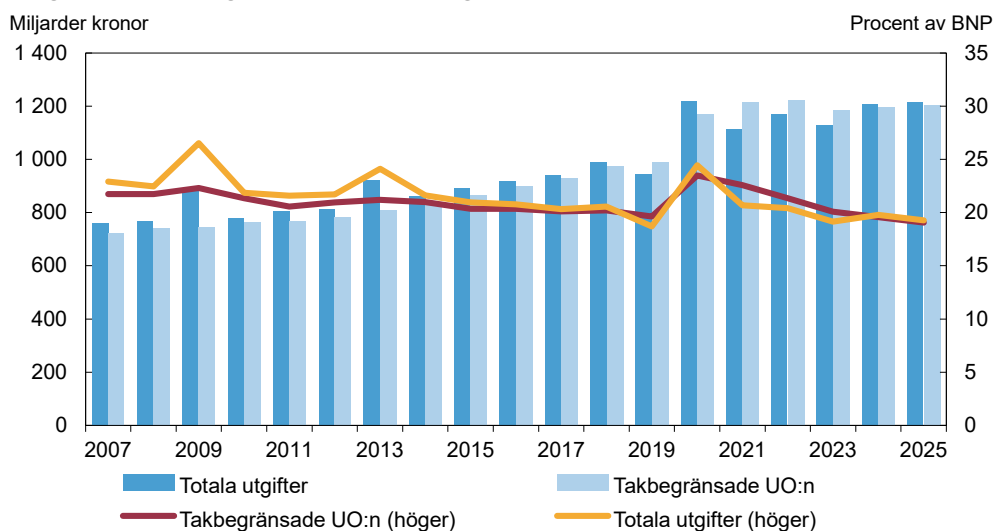
De totala utgifterna på statens budget⁸ ökar mer än de takbegränsade utgiftsområdena. I år ökar de med 55 miljarder kronor (5 procent). Det är framför allt nettoutlåningen som bidrar till ökningen, men även utgifterna för statsskuldräntorna ökar mycket efter förra årets ovanligt låga nivå. Nästa år minskar de totala utgifterna med 40 miljarder kronor (3 procent) och precis som för de takbegränsade utgiftsområdena beror det främst på att de återstående tillfälliga krisåtgärderna då har upphört.

Utgiftskvoten för de takbegränsade utgiftsområdena, det vill säga de takbegränsade utgiftsområdena som andel av BNP, sjunker både i år och nästa år till 21 respektive 20 procent. Kvoten ligger dock fortfarande högre än innan pandemin. Den fortsätter sjunka efter 2023 eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner. Det innebär att en automatisk budgetförstärkning⁹ sker. Utgiftskvoten för de totala utgifterna uppgår till 20 procent i år, vilket är högre än innan pandemin och samma nivå som förra året. Kvoten sjönk dock kraftigt förra året då bland annat återbetalningen av lån som tagits för Riksbankens räkning påbörjades. Riksbankslånen fortsätter att minska kvoten både i år och nästa år.

⁷ Alla utgiftsområden utom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

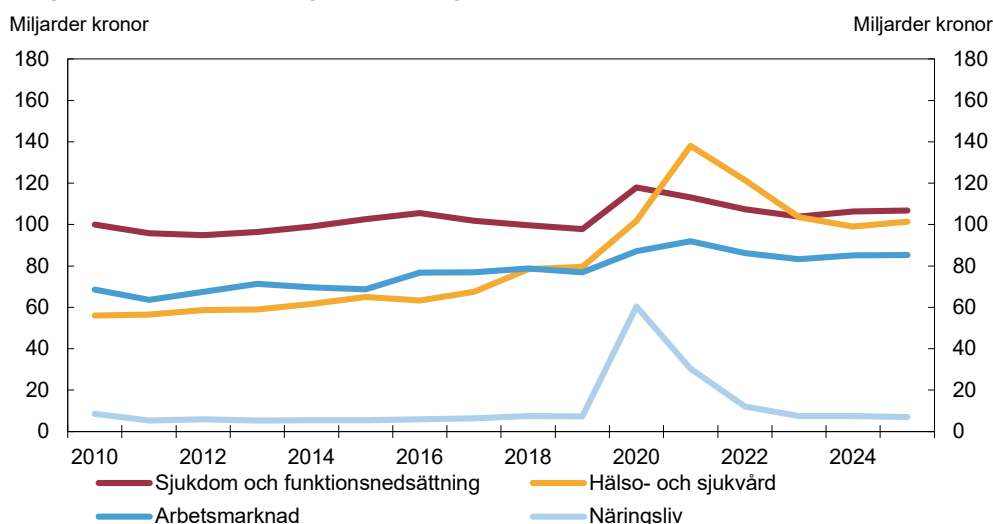
⁸ Samtliga utgiftsområden och nettoutlåningen.

⁹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

Diagram 10 Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Några av de områden inom vilka det sker störst förändringar över tid är Hälso- och sjukvård, Sjukdom och funktionsnedsättning, Arbetsmarknad samt Näringsliv.

Diagram 11 Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

Sedan föregående prognos har förslag på utgiftsökningar för 2022 presenterats i flera ändringsbudgetar samt vid en pressträff med regeringen den 14 mars. Det har även skett både utgiftsökningar och utgiftsminskningar för åren 2022-2024 med anledning av de förändringar i budgeten för 2022 som det beslutades om i Riksdagen förra året. Sammantaget räknar vi med att förslagen ökar utgifterna med 33 miljarder kronor i år. Den totala påverkan på de kommande åren är inte lika stor utan ligger på 11 respektive 8 miljarder kronor. ESV räknar inte med att utgifterna kommer öka helt i samma omfattning som i den beslutade budgeten, det gäller framför allt utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning samt Näringsliv i år.

Tabell 8 Utgiftsökningar 2022-2024 till följd av ändringar på budgeten¹⁰ samt skillnaderna mot regeringen

Miljarder kronor

	ESV			Diff		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
UO 4 Rättsväsendet	1	2	4	0	0	0
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6	1	2	0	-1	-1
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	7	0	0	-2	0	0
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	4	10	9	0	0	0
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2	-3	-4	1	0	0
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning mm	0	0	-5	1	0	1
UO 21 Energi	7	-1	-1	0	0	0
UO 24 Näringsliv	1	0	0	-4	0	0
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	4	5	5	0	0	0
Övriga utgiftsområden	4	-1	-2	-1	-1	0
Totala utgifter	33	11	8	-6	-1	-1

Källa: ESV, Regeringen och Riksdagen

Utgifterna för hälso- och sjukvård minskar för första gången sedan pandemins början

Efter flera år med utgiftsökningar inom Hälso- och sjukvård minskar utgifterna i år med drygt 16 miljarder kronor. Minskningen beror främst på att tillfälliga utgifter till följd av coronapandemin blir lägre i år, bland annat utgifterna för vaccinering, testning och stöd till regionerna för bland annat uppskjuten vård. Nästa år minskar utgifterna ytterligare när alla tillfälliga utgifter upphör.

Några utgifter inom området ökar i år och nästa år på grund av tidigare satsningar, bland annat stödet till regionerna för att utöka antalet vårdplatser och utgifterna inom äldreomsorgen. Satsningarna syftar bland annat till att minska andelen timanställd personal och utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen. Utgifterna för läkemedelsförmånerna ökar också i år och nästa år till följd av det avtal för 2022 som tecknats mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Utgifterna inom sjukförsäkringsområdet minskar när pandemiåtgärderna upphör

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskar i år med närmare 6 miljarder kronor (5 procent). Utgiftsminskningen beror på att samtliga tillfälliga stödåtgärder som infördes med anledning av pandemin upphör i mars i år. Nästa år då alla tillfälliga stödåtgärder har upphört minskar utgifterna med ytterligare 3 miljarder kronor. Åren därefter stiger utgifterna till följd av främst regeländringar.

Utgifterna för sjukpenningen ökar i år från förra årets redan höga nivå, detta trots en mindre påverkan av coronapandemin jämfört med förra året. Den kraftiga utgiftsökningen beror främst på regeländringar som väntas leda till att fler kommer att vara sjukskrivna längre tid då fler undantag från bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 införs i år. Dessutom väntas ett ökat inflöde av sjukfall av framför allt psykiatriska diagnoser då ökningen i slutet av förra året väntas fortsätta i år. Därutöver kommer utgifterna öka då taket på den sjukpenningsgrundande inkomsten höjs från 8 till 10 prisbasbelopp i år. De tillfälliga stöden ersättning för karensavdrag och förebyggande sjukpenning återinfördes i december 2021 och är i kraft till och med

¹⁰ Den beslutade budgeten, extra ändringsbudget 1, extra ändringsbudget 3, riksdagens ändringsbudget samt utgiftsökningar som presenterades på en pressträff hos regeringen den 14 mars 2022 inklusive förslaget i remissen Garantitillägg i bostadstillägget.

mars 2022. Men stödperioden är inte lika omfattande som 2021 då den var i kraft under 9 månader. Därmed minskar dessa stöd i år. För 2023-2025 väntas uttaget av sjukpenningdagar följa utvecklingen av arbetskraften, korrigerat för att åldersgränsen för att erhålla sjukpenning höjs från 64 till 65 år 2023.

Utgifterna för aktivitets- och sjukersättningen har minskat under en längre period då utflödet av antalet personer till ålderspension har varit större än inflödet. Men i år bryts trenden och utgifterna ökar både i år och nästa år för att under 2024-2025 åter minska. Utgifterna stiger till följd av regeländringar. Från juli i år införs nya regler för personer i åldrarna 60-64 år som innebär att deras arbetsförmåga endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av. Därutöver höjs garantiersättningen och bostadstillägget från i år. Från 2023 höjs åldersgränsen för att erhålla sjukersättning från 64 till 65 år.

Utgifterna för Ersättning för höga sjuklönekostnader minskar kraftigt i år. Utgifterna blir dock fortsatt högre än normalt även i år eftersom den tillfälliga utbyggnaden av stödet på grund av pandemin återinfördes i december 2021, efter att ha upphört i september 2021, och gäller till och med mars i år. Nästa år minskar utgifterna ytterligare och når nivån före pandemin.

Minskad arbetslöshet och färre personer i program sänker utgifterna inom arbetsmarknadsområdet i år

I år minskar utgifterna inom Arbetsmarknad och arbetsliv med 6 miljarder kronor (6 procent) efter att de ökade kraftigt 2020 och 2021 med anledning av coronapandemin. Arbetslösheten ökade under 2020 och första halvan av 2021, men har därefter minskat. Många personer trädde samtidigt in i jobb- och utvecklingsgarantin och förberedande insatser och antalet deltagare i program var betydligt fler 2021 än 2020. I år fortsätter arbetslösheten att gå ner och antalet personer i program minskar. Extratjänster avvecklas och väntas endast till viss del ersättas av nystartsjobb.

De kommande åren väntas den öppna arbetslösheten vara relativt konstant. Lägre medelersättning, då de tillfälliga regeländringarna upphör, gör dock att utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar även nästa år. För aktivitetsstödet och kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar anslagna medel 2023 vilket gör att antalet deltagare blir färre och utgifterna lägre. I budgeten för 2022 avsattes medel för att införa ett nytt omställnings- och kompetensstöd under andra halvåret 2022, där även kompensation kommer att ges till arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd. Utgifterna för omställnings- och kompetensstödet väntas därför öka 2023 och ytterligare 2024. Sammantaget väntas utgifterna bli lägst 2023 för att därefter öka något 2024 och 2025.

Utfasning av de tillfälliga stödåtgärderna ger lägre utgifter inom näringslivsområdet i år

Utgifterna inom Näringsliv minskar i år med 18 miljarder kronor (60 procent) vilket beror på att de tillfälliga stödåtgärder som infördes med anledning av coronapandemin fasas ut. Nästa år har stödåtgärderna upphört helt vilket gör att utgifterna minskar med ytterligare 5 miljarder kronor och därmed är tillbaka på en mer normal nivå.

Den största delen av utgiftsminskningen i år beror på lägre utgifter för omställningsstöd till företag vars nettoomsättning minskat som konsekvens av pandemin. Stödet upphör i mars i år vilket innebär en kortare stödperiod än förra året. Dessutom är behovet av stöd mindre. Samma sak gäller för omsättningsstöden till enskilda näringsidkare respektive handelsbolag och utgifterna för dessa stöd minskar

också mycket i år. Vidare minskar utgifterna för stöd vid korttidsarbete mycket i år då behovet av korttidspermitteringar kommer att vara lägre i år än förra året. Dessutom är de erbjudna nivåerna av arbetstidsminskning och statligt stöd lägre.

Övriga utgiftsområden där det sker större förändringar

Utgifterna för Rättsväsendet ökar med drygt 5 miljarder kronor i år och med drygt 4 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen beror framför allt på anslagsökningar för att bidra till en stärkt rättskedja. Utgifterna ökar främst för polismyndigheten och kriminalvården.

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap ökar med 7 miljarder kronor i år och med 5 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen har pågått under en längre tid och beror framför allt på ökade anslag för att stärka försvarets operativa förmåga.

Utgifterna för Migration ökar med nära 4 miljarder kronor i år. Utgiftsökningen beror på den ökning av asylsökande som sker i år i samband med Rysslands invasion av Ukraina. ESV räknar med att 92 tusen personer söker asyl i Sverige i år, varav 76 tusen personer från Ukraina¹¹.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom ökar med drygt 8 miljarder kronor i år och med nästan 5 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen för i år beror till hälften på att inkomstpensionstillägget, som infördes från september 2021, betalas ut för hela året och till hälften på ett nytt förslag ¹²om ett garantitillägg i bostadstillägget som föreslås införas från augusti 2022. Utgiftsökningen för nästa år beror huvudsakligen på att utgifterna för garantitillägget är beräknat för hela året.

Utgifterna för Kultur, medier, trossamfund och fritid minskar med nästan 3 miljarder kronor i år och med ytterligare nästan 4 miljarder kronor nästa år. Utgiftsminskningen beror på att de tillfälliga stöden till kultur och idrott i samband med coronapandemin upphör.

Utgifterna för Energi ökar med 9 miljarder kronor i år för att därefter minska med 10 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen beror främst på en tillfällig elpriskompensation med anledning av de höga elpriserna. Nästa år minskar utgifterna då stödet är tillfälligt.

Utgifterna för Kommunikationer ökar med 4 miljarder kronor i år, men minskar med drygt 1 miljard kronor nästa år. Utgiftsökningen i år beror framför allt på ökade investeringar och underhåll av väg och järnväg. Minskningen nästa år beror på att tillfälliga stöd för att mildra pandemins effekter upphör.

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner ökar med drygt 3 miljarder kronor i år. Nästa år minskar de med nära 7 miljarder kronor. Ökningen i år är en kombination av en långsiktig förstärkning till kommunerna och kompensation för sänkt skatt för personer över 65 år. Ökningen motverkas av att den tillfälliga höjningen av det generella statsbidraget till följd av pandemin är lägre i år än förra året. Minskningen nästa år beror på att den tillfälliga höjningen av det generella statsbidraget helt försvinner samt att åldersgränsen för uttaget av pension höjs, vilket innebär att uttaget av pension och därmed kompensationen för sänkt skatt för pensionärer blir mindre.

¹¹ ESVs prognos på antal asylsökande från Ukraina bygger på det huvudscenari som Migrationsverket presenterade den 11 mars i samband med en pressträff.

¹² Avser förslaget i remissen Garantitillägg i bostadstillägget.

Utgifterna vid sidan om utgiftstaket

Utgifterna för statsskuldsräntor är mycket låga i ett historiskt perspektiv. Det beror främst på att det låga ränteläget successivt får allt större genomslag i obligationsstocken, vilket sänker ränteutgifterna. Det är en följd av att gamla lån förfaller och ersätts av nya med betydligt lägre kupongräntor. Dessutom emitterar Riksgälden en stor volym obligationer till så kallad överkurs. Äldre obligationer som introducerades när räntenivån var högre har en kupongränta som överstiger nuvarande marknadsräntor. Som kompensation för detta betalar köparna ett högre pris (överkurs). De stora överkurserna medför att förra årets anslagsbelastning till och med blev negativ.

I år stiger räntebetalningarna då överkurserna och valutavinsterna blir något lägre, samtidigt som Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Nästa år finns inga realobligationsförfall, vilket innebär att räntebetalningarna sjunker igen. De ligger sedan kvar på en låg nivå under resten av prognosperioden.

Riksgäldens nettoutlåning utgörs av alla förändringar av lån och kontobehållningar i Statens internbank. Den kan därför variera kraftigt mellan åren. De valutalån som Riksgälden tagit upp för Riksbankens räkning är en av de poster som varierat mest. I början av förra året beslutade Riksbanken att de skulle påbörja en övergång till en helt egenfinansierad valuta-reserv. Det innebär att de kommer att köpa upp utländsk valuta på valutamarknaden. Riksbanken beräknas därför återbetala lånen i den takt som de förfaller.

Återbetalningarna förra året gjorde att nettoutlåningen blev kraftigt negativ, vilket den också beräknas bli i år och nästa år. Förra året ökade dessutom den sammanlagda behållningen på myndigheternas räntekonton med 22 miljarder kronor, vilket minskade nettoutlåningen ytterligare. Även ökade kapacitetsavgifter, som delvis finansierar Svenska Kraftnäts verksamhet, ledde till en ökad behållning i Riksgälden för Svenska Kraftnät med 17 miljarder kronor, vilket minskade nettoutlåningen. Från 2024 och framåt beräknas nettoutlåningen bli positiv igen då Riksbanken återbetalat alla de lån som Riksgälden tagit upp till valuta-reserven.

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande ligger i år kvar på ungefär samma nivå som förra året. De omfattande satsningarna i den beslutade budgeten för 2022 samt de extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar som lagts fram därefter bidrar till att sparandet fortsätter visa underskott. Det är endast staten som visar underskott i år medan kommunsektorn och ålderspensionssystemet visar överskott. Från och med nästa år bedöms enbart kommunsektorn ha ett negativt sparande medan offentliga sektorn som helhet bedöms få ett överskott som växer för varje år.

Ingen förstärkning av sparandet i offentlig sektor 2022

Trots att inkomsterna växer förhållandevis mycket i år, till följd av en ganska gynnsam makroekonomisk utveckling, så förstärks inte sparandet i den offentliga sektorn. Utgiftsökningar och intäktsförsvagningar i den beslutade budgeten för 2022 och de därefter tillkommande extra ändringsbudgetarna gör att sparandet i offentlig sektor 2022 är oförändrat jämfört med föregående år, -23 miljarder kronor. Det stödpaket som regeringen presenterade den 14 mars är beaktat i kalkylen. I både staten och ålderspensionssystemet förstärks sparandet i år, men i kommunsektorn sker en tydlig försvagning. Det försvagade sparandet i kommunsektorn förklaras i hög grad av att

utgifterna bedöms öka mycket även i år, samtidigt som kommunsektorns skatteintäkter växer betydligt långsammare än förra året och statsbidragen rentav minskar något. Från och med nästa år förstärks sparandet i den offentliga sektorn och det blir då överskott. Sparandet fortsätter sedan stärkas varje år fram till och med 2025. Det är framför allt staten som bidrar till att sparandet förstärks 2023-2025, även om ålderspensionssystemet också bidrar till förstärkningen.

Förstärkningen av sparandet från och med nästa år förklaras till stor del av att ESV inte räknar med några ytterligare utgiftsökningar utöver de som är beslutade eller aviserade. Det innebär bland annat att flera anslag är nominellt oförändrade, se metodruta i början av rapporten.

Tabell 9 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	2 434	2 621	2 748	2 816	2 907	3 007
<i>procent av BNP</i>	48,8	48,7	48,0	47,7	47,5	47,6
Totala utgifter	2 567	2 644	2 771	2 807	2 877	2 944
<i>procent av BNP</i>	51,5	49,1	48,4	47,6	47,1	46,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-133	-23	-23	9	30	63
<i>procent av BNP</i>	-2,7	-0,4	-0,4	0,2	0,5	1,0
Sparande per delsektor						
Staten	-135	-62	-36	22	41	71
Kommunsektorn	11	32	1	-30	-31	-30
Ålderspensionssystemet	-10	7	13	17	20	23

Källa: SCB och ESV

Överskott i staten från och med 2023

Förra årets markanta förbättring av statens finansiella sparande följs upp av ytterligare förstärkning i år. Men det dröjer till nästa år innan underskottet har vänts till ett överskott. Inkomsterna ökar mycket även i år som en följd av den starka tillväxten i ekonomin, även om utvecklingstakten är svagare än förra året. Men eftersom utgifterna samtidigt fortsätter att öka från den redan höga nivån förra året kvarstår ett underskott. Nästa år minskar utgifterna när de tillfälliga stöden under pandemin upphör och underskottet vänds från och med 2023 till ett överskott. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 10 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	1 259	1 378	1 447	1 464	1 504	1 549
<i>förändring i inkomster</i>	-32	118	69	17	40	45
Skatter och sociala avgifter	1 081	1 187	1 216	1 250	1 285	1 319
Kapitalinkomster	34	29	57	38	33	34
Övriga inkomster	144	161	174	176	186	196
Totala utgifter	1 394	1 439	1 483	1 441	1 463	1 478
<i>förändring i utgifter</i>	172	45	44	-42	22	15
Transfereringar och subventioner	912	925	949	906	913	919
Konsumtion	339	364	376	381	390	396
Investeringar	126	132	137	137	140	142
Övriga utgifter	18	19	21	18	20	21
Finansiellt sparande	-135	-62	-36	22	41	71

Källa: SCB och ESV.

Stora skillnader mellan budgetsaldot och det finansiella sparandet

Till skillnad från det finansiella sparandet visar budgetsaldot ett överskott i år.

Differensen mellan de båda måtten är hela 114 miljarder kronor. Även nästa år är differensen stor då den uppgår till 125 miljarder kronor.

Tabell 11 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finansiellt sparande	-135	-62	-36	22	41	71
Avgränsningar	-35	83	79	83	8	3
Periodiseringar	-44	35	34	41	-1	-24
Övrigt	-6	21	1	1	1	1
Budgetsaldo	-221	78	77	147	49	50
Totala inkomster	999	1 191	1 246	1 277	1 259	1 267
Skatteintäkter	1 082	1 208	1 230	1 269	1 310	1 351
Periodiseringar	-45	27	36	42	-2	-25
Skatteinkomster	1 037	1 235	1 266	1 310	1 308	1 326
Övriga inkomster	-39	-44	-20	-33	-50	-59
Totala utgifter	1 219	1 113	1 169	1 130	1 209	1 217
Utgiftsområden exklusive räntor	1 171	1 216	1 223	1 184	1 197	1 204
Statsskuld räntor	20	-1	13	7	7	7
Kassamässig korrigerering	7	-4	3	0	0	0
Riksgäldens nettoutlåning	21	-97	-69	-62	4	6

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera utgifter och inkomster. De stora skillnaderna i år och nästa år förklaras framför allt av amorteringen av Riksbankens lån som gör att Riksgäldens nettoutlåning minskar med 61 miljarder kronor i år. Det förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet. Stora skatteperiodiseringar bidrar också till att budgetsaldot är högre än sparandet.

Nästa år visar budgetsaldot ett överskott på 147 miljarder kronor samtidigt som sparandet visar ett överskott på 22 miljarder kronor. Även nästa år beror skillnaden mellan de olika måtten på amorteringen av Riksbankens lån samt på stora skatteperiodiseringar. I slutet av perioden är däremot sparandet högre än budgetsaldot. Det förklaras främst av att budgetsaldot blir lägre när placeringarna på skattekontona minskar till följd av högre räntenivåer.

Återigen underskott i kommunsektorns från och med 2023

Även i år bedöms det finansiella sparandet i kommunsektorn bli positivt, för tredje året i rad, om än med ganska liten marginal. Från och med 2023 bedöms kommunsektorns finansiella sparande återigen bli negativt. På inkomstsidan blir de tillfälliga statsbidragen som kompenserar för kostnader som uppstått till följd av coronapandemin lägre i år. Samtidigt väntas utgifterna för verksamheter som inte är coronarelaterade återgå till mer normal omfattning och i vissa fall, som exempelvis inom sjukvården, rentav öka lite extra för att tillgodose det uppdämda behov som uppstått under pandemin. Sammantaget innebär detta att sparandet försvagas i år. Även resultatet i kommunsektorn väntas försvagas, men det ligger kvar på en nivå med en betryggande marginal till balanskravet. Nästa år försvagas sparandet ytterligare när de tillfälliga statsbidragen upphör samtidigt som skatteintäkterna ökar långsammare än i år.

I frånvaro av nya beslut om höjningar av de permanenta statsbidragen kommer konsumtionsutrymmet efter 2023 fordra att man, med hänsyn till förväntade pris- och löneökningar, minskar bemanningen i kommunsektorn. ESV:s prognos utgår från de beslut om kommunal utdebitering och statsbidrag som finns och den kommunala konsumtionen anpassas därefter så att sektorn som helhet klarar balanskravet.

Tabell 12 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	1 222	1 300	1 329	1 341	1 379	1 415
<i>Förändring inkomster</i>	75	77	29	12	38	36
Skatter och avgifter	785	822	854	887	921	954
Statsbidrag ¹	260	289	279	252	249	242
Övriga inkomster	177	188	196	202	209	219
Utgifter	1 211	1 268	1 328	1 371	1 410	1 445
<i>Förändring utgifter</i>	19	57	60	43	39	36
Konsumtion	991	1 044	1 081	1 122	1 156	1 183
Investeringar	125	125	131	134	137	139
Övriga utgifter	96	98	116	115	117	123
Finansiellt sparande	11	32	1	-30	-31	-30
Resultat	55	69	43	11	10	9

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransfereringar

Källa: SCB och ESV

Överskott i ålderspensionssystemet under hela prognosperioden

I år förstärks sparandet i ålderspensionssystemet trots att utgifterna ökar betydligt mer än förra året. Pensionsutbetalningarna ökar snabbare än förra året eftersom inkomstindex ökar betydligt mer. Inkomstindex för innevarande år styrs av utvecklingen av inkomsterna under förra året. Inkomsterna steg snabbt 2021 till följd av återhämtningen i ekonomin, vilket ökar inkomstindex mycket i år. Både avgiftsinkomsterna och kapitalinkomsterna ökar samtidigt i samma takt som förra året

och sammantaget ökar de mer än utgifterna och därmed stärks alltså sparandet. Under hela prognosperioden ökar inkomsterna mer än utgifterna vilket gör att överskottet växer under hela perioden.

Tabell 13 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	325	346	367	381	394	410
<i>förändring inkomster</i>	-4	22	21	14	13	16
Socialförsäkringsavgifter	268	283	299	312	322	333
Statliga ålderspensionsavgifter	25	26	25	25	26	27
Räntor, utdelningar mm	28	33	38	39	40	43
Totala utgifter	334	340	355	364	374	387
<i>förändring utgifter</i>	12	6	15	10	10	13
Pensioner	322	327	341	350	359	371
Övriga utgifter	12	13	14	14	15	16
Finansiellt sparande	-10	7	13	17	20	23

Källa: SCB och ESV

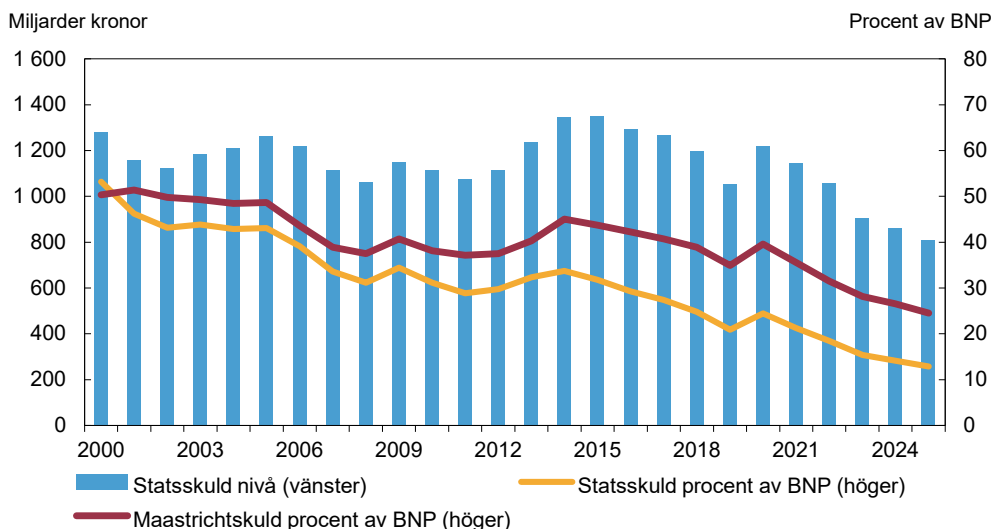
Den offentliga skulden

Maastrichtskulden sjunker med 4 procentenheter i år till strax under 32 procent av BNP. Minskningen beror i hög grad på en positiv engångseffekt i form av återbetalning av Riksbankslån. Nästa år fortsätter skulden att sjunka då BNP växer samtidigt som krisåtgärder upphör och Riksbanken amorterar de sista valutalånen. Skulden blir då lägre än den nedre gränsen för skuldankaret. Den konsoliderade statsskulden uppvisar samma mönster och blir 21 procent av BNP i år. Den fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden. I ett internationellt perspektiv är Sveriges offentliga skuld låg.

Maastrichtskulden fortsätter att sjunka

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) sjönk snabbt förra året till följd av återhämtningen i ekonomin. En stark BNP-tillväxt och överskott i statsbudgeten, bl.a. till följd av en amortering av Riksbankens valutalån, innebar att skuldkvoten minskade med hela fyra procentenheter. Även i år sjunker skuldkvoten relativt snabbt, även om BNP-tillväxten inte blir lika hög som förra året. Det beror främst på att flera av krisåtgärderna minskar eller upphör, samtidigt som Riksbanken fortsätter att amortera sina valutalån. Skuldkvoten och skulden fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden, om än i långsammare takt. Från och med nästa år ligger skulden under den nedre gränsen för skuldankaret. Sveriges skuldkvot är betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.¹³

¹³ Den genomsnittliga skuldkvoten inom EU27 var 90,1 procent i slutet av 2020. Källa: Eurostat

Diagram 12 Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Även statsskulden sjunker snabbt

Den konsoliderade statsskulden sjönk med 73 miljarder kronor förra året till 21 procent av BNP. Minskningen förklaras i huvudsak av samma faktorer som minskningen av Maastrichtskulden. Därutöver minskade statsskulden till följd av ökade kapitalplaceringar på skattekontot. Statsskulden följer samma mönster som Maastrichtskulden och fortsätter att sjunka under hela prognosperioden.

Tabell 14 Statsskuldens förändring och nivå

Miljarder kronor om inget annat anges

	2021	2022	2023	2024	2025
Statsskuldens förändring	-73	-87	-150	-45	-51
<i>varav</i>					
Budgetsaldot (omvänt tecken)	-77	-77	-147	-49	-50
Orealiserade valutakursdifferenser	11	-1	-6	0	0
Riksgäldens förvaltningstillgångar	-23	-10	0	0	0
Övriga skulddispositioner. m.m.	17	1	2	4	-1
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	1 145	1 058	908	862	811
<i>procent av BNP</i>	21,3	18,5	15,4	14,1	12,8

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Statens skuldkvot sjunker varje år under prognosperioden då BNP växer och statsbudgeten visar överskott. Minskningstakten blir lägre i slutet av prognosperioden, till stor del beroende på att engångseffekter motverkar nedgången i skulden.

Tabell 15 Dekomponering av statsskuldkvotens förändring

Procentenheter

	2021	2022	2023	2024	2025
Skuldkvotens förändring	-3,1	-2,8	-3,1	-1,3	-1,3
<i>Bidrag från:</i>					
BNP-tillväxten	-1,8	-1,3	-0,5	-0,5	-0,5
Budgetsaldot	-1,4	-1,3	-2,5	-0,8	-0,8
<i>varav engångseffekter:</i>	0,1	-0,8	-1,5	-0,1	0,8
Skulddispositioner m.m.	0,1	-0,2	-0,1	0,1	0,0

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Engångseffekter har stor påverkan på skuldtutvecklingen

Statens budget, liksom statsskulden, påverkas i varierande grad av engångseffekter enskilda år, dvs. transaktioner av extraordinär karaktär, vilka försvårar analysen över tid. Genom att exkludera engångseffekterna får man ett bättre mått på saldots och skuldens underliggande utveckling. Det finns dock inget regelverk som definierar vad som är en engångseffekt, utan det som presenteras är ESV:s bedömning av vilka poster som kan räknas som jämförelsestörande.

Förra året försvagade nettot av engångseffekterna budgetsaldot med 3 miljarder kronor. Det beror främst på att flertalet av de tillfälliga stöd och stimulanser som införts för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin förlängdes till att gälla även 2021.

I år och nästa år stärker däremot engångseffekterna budgetsaldot kraftigt. Riksbanken har beslutat att ersätta den del av valutarenserven som lånats upp via Riksgälden med egen finansiering. Det innebär att Riksbanken kommer att amortera valutalån på över 180 miljarder kronor under 2021-2023, vilket stärker budgetsaldot och sänker skulden.

Kapitalplaceringar på skattekontot har medfört stora engångseffekter de senaste åren. Huvuddelen av kapitalplaceringarna byggdes upp under perioden 2015-2018, då många företag och privatpersoner satte in mer pengar än nödvändigt på sina skattekonton eftersom inlåningsräntan var förhållandevis förmånlig. Det medförde positiva engångseffekter för budgetsaldot och statsskulden dessa år. Under 2019 och 2020 var placeringarna i det närmaste oförändrade. Eftersom marknadsräntorna sjönk tillbaka i samband med pandemin bedöms det placerade kapitalet ha ökat med ytterligare 20 miljarder kronor förra året.

ESV:s prognos är att marknadsräntorna kommer att stiga under prognosperioden. Det innebär att kapitalplaceringar till noll procents ränta kommer att bli allt mindre attraktivt. Vi bedömer därför att det placerade kapitalet kommer att minska med 15 miljarder kronor under 2024 och ytterligare drygt 60 miljarder kronor under 2025. Det skulle innebära att kapitalplaceringarna upphör i sin helhet i slutet av 2025. Bedömningen är dock mycket osäker. Dels är det svårt att avgöra vilken nivå på marknadsräntorna som kommer att krävas för att kapitalplaceringarna ska börja minska, dels är bedömningar av framtida räntenivåer i sig behäftade med osäkerhet.

De budgetpolitiska målen

Omfattande utgiftsökningar i beslutad budget för 2022 och ytterligare aviseringar gör att de takbegränsade utgifterna överskrider nivån på utgiftstaket nästa år. De omfattande utgiftsökningarna samt ytterligare skattesänkningar gör att underskottet i det strukturella sparandet ökar i år. Det ligger därmed fortsatt under målnivån för överskottsmålet, för tredje året i följd. En avvikelse från målnivån har varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. Eftersom konjunkturen i stort sett väntas vara i balans 2022 kan en avvikelse från målet däremot inte sägas ligga i linje med det finanspolitiska ramverket i år. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är i grunden starka. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt. Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet med god marginal i år.

Strukturellt sparande under målnivån

Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på 0,4 procent av potentiell BNP i år. Underskottet är 0,2 procentenheter större än förra året. Att det strukturella sparandet försämrats samtidigt som det faktiska sparandet är oförändrat mellan 2021 och 2022 beror främst på att det faktiska sparandet förstärks av konjunkturella skäl i år. Även nästa år bedöms det strukturella sparandet ligga något under det faktiska. Det strukturella sparandet bedöms med aktuell beslutad politik överskrida målnivån för överskottsmålet först 2024, även om det får sägas ligga ganska nära redan 2023.

Tabell 16 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för överskottsmålet

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

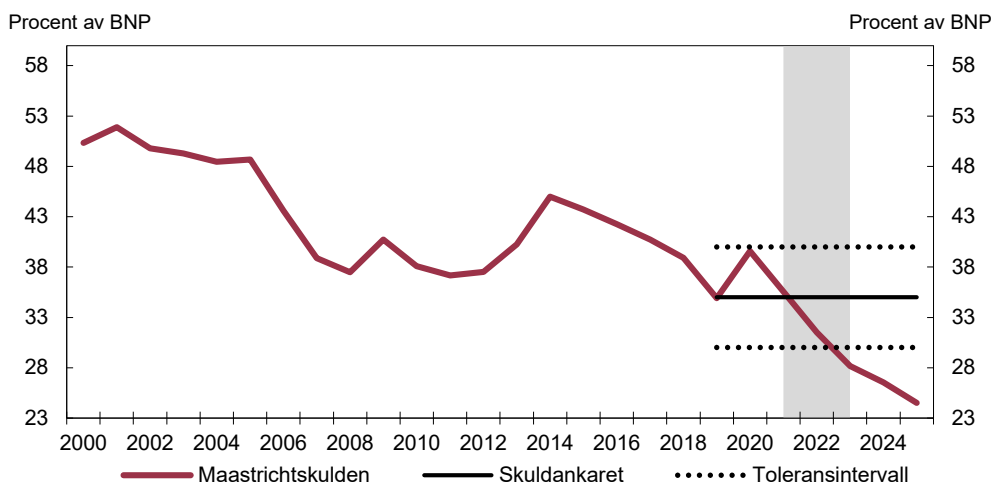
	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande	-2,7	-0,4	-0,4	0,2
Bakåtblickande åttaårsnitt, finansiellt sparande	-0,2	-0,1	0,0	0,1
Strukturellt sparande ¹	-0,9	-0,2	-0,4	0,0
BNP-gap	-4,6	-1,8	-0,2	0,0

¹Procent av potentiell BNP

Källa: ESV

En förändring av det strukturella sparandet brukar användas som ett mått på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet försvagas något mellan 2022 och 2021 kan finanspolitiken sägas vara milt expansiv i år. Inriktningen på politiken varierar dock mellan åren. Under 2021 har finanspolitiken främst bestått av åtgärder för att mildra effekterna av pandemin och kompensera kommunsektorn för tillfälligt höjda kostnader. Det har varit motiverade åtgärder under pandemin och har varit förenligt med ramverket som tillåter avvikelser från målnivån vid en djup kris i ekonomin. De pandemirelaterade åtgärderna upphör till stor del i år och i den beslutade budgeten, extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar för 2022 är åtgärderna mer inriktade mot att stärka efterfrågan i ekonomin. Det är inte förenligt med ramverket med ett strukturellt sparande som avviker från målnivån i ett normalt konjunkturläge. Även regeringen räknade med en avvikelse från målnivån i budgetpropositionen för 2022. Regeringen motiverar avvikelsen med att erfarenheten från tidigare kriser är att politiken inte bör stramas åt för snabbt efter en kris och att fortsatta stimulanser i det här läget är förenligt med OECD:s och IMF:s rekommendationer. Vid en avvikelse från målet ska regeringen enligt ramverket redogöra för hur en återgång till målnivån ska ske. I budgetpropositionen skriver regeringen att de avser att återföra det strukturella sparandet till målnivån 2023. Enligt ESV:s bedömning kommer det strukturella sparandet med beslutad och aviserad politik inte nå upp till målnivån 2023. Den 14 mars lade regeringen fram ett förslag till stödpaket, i hög grad motiverat av behovet av att kompensera för de negativa ekonomiska konsekvenser som Rysslands invasion av Ukraina fört med sig. Osäkerheten är stor och det är förstås viktigt att noga följa utvecklingen och ha beredskap för att sätta in konjunkturstödjande åtgärder om utvecklingen motiverar det. Enligt ESV:s nuvarande bedömning är det inte motiverat med avvikelser från målnivån.

Samtidigt som det strukturella sparandet avviker från målnivån sjunker Maastrichtskulden i år under nivån för skuldankaret. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt. Skulden bedöms ligga på 31,5 procent i år, vilket är lägre än innan pandemin och den är låg i ett internationellt perspektiv. I år såväl som förra året höll sig skulden inom skuldankarets toleransintervall, men nästa år bedöms skulden sjunka till 28,2 procent av BNP och ligger då strax under toleransintervallet.

Diagram 13 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

Sammanfattningsvis anser ESV att det inte finns något utrymme för expansiva reformer i budgetpropositionen för 2023 enligt vår nuvarande prognos.

Utgiftstaket klaras inte 2023

Enligt ESV:s beräkningar är marginalen till utgiftstaket god i år. Efter förslag i budgetpropositionen för 2021 beslutade riksdagen att höja utgiftstaket för åren 2021 och 2022 med 252 miljarder kronor respektive 132 miljarder kronor i syfte att ge utrymme för expansiv finanspolitik dels för att minska spridningen av coronaviruset, dels för att mildra de ekonomiska konsekvenser som pandemin förde med sig. Trots omfattande utgiftsökningar i budgeten för 2022 överskrids därför inte utgiftstaket i år och marginalen till utgiftstaket (budgeteringsmarginalen) uppgår till 63 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2021 bedömdes utgiftstaket kunna återgå till en långsiktigt hållbar nivå 2023 enligt den syn på utgiftstakets nivå som regeringen haft innan krisen, och nivån på taket är därmed lägre 2023 jämfört med 2022. De tillfälliga krisåtgärderna med anledning av pandemin fasas ut helt i år, ekonomin bedöms ha återhämtat sig och BNP ligger nu i linje med potentiell nivå. De takbegränsade utgifterna är dock fortsatt höga 2023 och överskrider utgiftstaket enligt våra beräkningar med 3 miljarder kronor.

Tabell 17 Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	2021	2022	2023	2024
Utgiftstak	1 695	1 634	1 539	1 595
<i>i procent av BNP</i>	31,5	28,5	26,1	26,1
Takbegränsade utgifter	1 551	1 571	1 542	1 564
<i>i procent av BNP</i>	28,8	27,4	26,1	25,6
Marginal till utgiftstaket	144	63	-3	31
<i>i procent av utgiftstak</i>	8,5	3,9	-0,2	2,0
Säkerhetsmarginal		16	23	32
<i>i procent av utgiftstak</i>		1,0	1,5	2,0
Kvarvarande marginal		47	-26	-1
<i>i procent av BNP</i>		0,8	-0,4	0,0

Anm. Utgiftstaken för 2022-2024 är beslutade. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

Tabell 18 nedan redogör för utvecklingen av budgeteringsmarginalen 2023 mellan ESV:s prognos för ett år sedan, i mars 2021, och nuvarande prognos.

Budgeteringsmarginalen för 2023 bedömdes vara tillräckligt stor i den prognos som publicerades i mars 2021, men sedan dess har de takbegränsade utgifterna reviderats upp med 84 miljarder kronor. Aviserade reformer i budgetpropositionen för 2022, ändringar i den beslutade budgeten samt det nya förslaget om garantitillägg i bostadstillägget står för 65 miljarder kronor av utgiftsökningen. Övriga prognosrevideringar står för 19 miljarder kronor, där prognosen på EU-avgiften och utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har reviderats upp med 6 miljarder kronor var. Marginalen till utgiftstaket 2023 bör enligt ESV:s rekommendation i nuläget uppgå till 23 miljarder kronor för att ta höjd för oförutsedda utgifter. Regeringen kan därmed behöva vidta besparingsåtgärder för att utgifterna inte ska överskrida taket nästa år.

Tabell 18 Förändring av budgeteringsmarginal 2023 sedan ESV:s prognos i mars 2021

Miljarder kronor

	2023
Budgeteringsmarginal mars 2021	82
Reformer	-65
<i>varav</i>	
BP22 ¹	-54
Ändringar i den beslutade budgeten ²	-2
Garantitillägg i bostadstillägget	-9
Prognosrevideringar	-19
<i>varav</i>	
EU-avgiften	-6
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-6
Budgeteringsmarginal mars 2022	-3

¹ESV:s bedömning från november 2021 av reformeffekterna i budgetpropositionen för 2022

²ESV:s bedömning i denna prognos av reformeffekterna i den beslutade budgeten

Kommunsektorn klarar balanskravet med god marginal även i år

Kommunsektorn som helhet klarade balanskravet 2021 med mycket god marginal. Det beror på att såväl skatteintäkterna som statsbidragen utvecklades gynnsamt, samtidigt som utgifterna totalt sett ökade förhållandevis måttligt.

Kommunsektorn antas klara balanskravet med bred marginal även i år. Nästa år minskar dock marginalen betydligt och resultatet bedöms då bli mer i nivå med åren före coronapandemin. Från och med 2023 bedöms det vara nödvändigt att åtminstone regionerna minskar verksamhetsvolymen för att klara balanskravet vid oförändrad kommunal utdebitering och inga ytterligare höjningar av statsbidragen (se metodrutan i början av rapporten).

Tabell 19 Resultat i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Resultat	55	69	43	11	10	9
Andel av skatter och bidrag, procent	4,9	5,8	3,5	0,9	0,8	0,7

Källa: ESV

Revideringar sedan novemberprognosen

BNP-tillväxten och sysselsättningsökningen har sänkts lite i år men nivåmässigt ligger de högre hela perioden. Lönesumman har också höjts hela perioden. Det är en av förklaringarna till att skatteintäkterna har reviderats upp alla år. Utgifterna på statens budget har höjts främst som resultat av extra ändringsbudgetar och ytterligare aviseringar. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp samtliga år. I år är det framför allt i kommunsektorn som sparandet har reviderats upp

Makroekonomisk utveckling

BNP-tillväxten blev högre 2021 än vi räknade med i novemberprognosen. I år har tillväxten däremot sänkts, till viss del beroende på att Rysslands invasion i Ukraina väntas dämpa tillväxten men också på att offentlig konsumtion väntas öka mindre. Liksom prognosen för BNP har prognosen för antalet sysselsatta sänkts något i år men höjts kommande år. Lönesumman har däremot höjts alla år.

Tabell 20 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan novemberprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter

	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser	0,7	-0,4	-0,1	0,3	0,1
Sysselsatta	1,2	-0,3	0,4	0,2	-0,1
Arbetslöshet, nivå	0,0	0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Antal arbetade timmar	-0,3	0,0	0,4	0,1	-0,1
Löner enligt KL	-0,2	0,0	0,2	0,2	0,2
Lönesumma	0,3	1,1	0,6	0,1	0,1
KPIF	0,2	2,1	-0,6	-0,1	0,0
KPI	0,1	2,2	-0,5	0,3	0,6
Reporänta, vid årets slut	0,0	0,0	0,3	0,8	0,8
10-årig statsobligation	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
SEK/Euro	0,0	0,7	0,3	0,1	0,0
SEK/USD	0,0	1,3	0,9	0,1	0,0

BNP-tillväxten blev 0,7 procentenheter högre 2021 än väntat i novemberprognosen. Det var hushållens konsumtion och investeringarna som blev högre än väntat, bland annat till följd av att tidigare utfall för 2021 reviderades upp. I år bedöms den i stället bli 0,4 procentenheter lägre men något högre kommande år. BNP-nivån är dock högre alla år jämfört med prognosen i november vilket beror på att vi har höjt potentiell BNP-nivå något. Hushållens konsumtion väntas öka långsammare än i föregående prognos både i år och nästa år, vilket främst beror på att hushållens reala disponibla inkomster har sänkts till följd av högre inflation men också på att hushållens framtidsförväntningar, och därmed konsumtionen, dämpas av kriget i Ukraina. Offentlig konsumtion har sänkts eftersom konsumtionen inte bedöms kunna öka lika mycket. Höjningen av BNP kommande år förklaras delvis av att en del av tillväxten i år skjuts fram till nästa år men också på att potentiell BNP ökar lite snabbare.

Antalet sysselsatta har sänkts något i år men höjts nästa år. Nedrevideringen i år beror framför allt på en svagare BNP-tillväxt.

Timlöneökningen är i princip oförändrad 2022 men har reviderats upp kommande år eftersom både löneglidningen och löneökningen i de centrala avtalen väntas bli större än vi räknade med i november, framför allt på grund av en högre inflation. Inflationen har reviderats upp med drygt 2 procentenheter 2022. Det beror främst på att

energipriserna har fortsatt att öka, men även på livsmedelspriserna och priser på övriga varor har stigit mer än väntat. 2023 är inflationen nedreviderad något till följd av att energipriserna då sjunker mer än i föregående prognos. Lönesumman är uppreviderad till följd av utfall och för att lönerna och antal arbetade timmar ökar mer än tidigare beräknat.

Den högre inflationen medför att Riksbankens första reporäntehöjning är tidigarelagd till andra halvåret 2023 samt att långa marknadsräntor är uppreviderade. Kronan har försvagats jämfört med föregående prognos dels till följd av att den amerikanska centralbanken väntas höja styrräntan i snabbare takt, dels till följd av en ökad oro på de finansiella marknaderna.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan novemberprognosen har skatteintäkterna höjts med 23 miljarder kronor 2021 och 22 miljarder kronor 2022. Även för senare år har intäkterna reviderats upp. Skatt på arbete har höjts 2022-2025, framför allt till följd av en höjning av lönesumman. Skatt på kapital har reviderats upp för hela prognosperioden, främst på grund av högre utdelningsinkomster och kapitalvinster än väntat. Även skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats upp samtliga år till följd av en förstärkt makrobild.

Tabell 21 Inkomster i statens budget, revideringar sedan novemberprognosen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	-1,1	3,6	12,4	16,6	12,2
Skatt på kapital	18,4	12,5	16,1	12,8	9,9
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>7,6</i>	<i>10,3</i>	<i>11,1</i>	<i>4,4</i>	<i>-0,5</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>6,5</i>	<i>-1,9</i>	<i>0,7</i>	<i>4,0</i>	<i>4,4</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	19,1	10,3	16,7	19,7	22,5
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>15,7</i>	<i>17,9</i>	<i>14,7</i>	<i>17,9</i>	<i>19,3</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>2,1</i>	<i>-5,9</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,0</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>
Restförda och övriga skatter	-13,3	-2,9	-3,6	-3,3	-2,4
Offentliga sektorns skatteintäkter	22,7	22,2	40,9	45,1	41,3
<i>varav kommunskatter</i>	<i>0,9</i>	<i>0,8</i>	<i>-2,5</i>	<i>-4,0</i>	<i>-5,0</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>-0,6</i>	<i>-3,0</i>	<i>-5,3</i>	<i>-5,2</i>	<i>5,4</i>
Statens skatteintäkter	23,0	20,0	33,0	35,9	30,8
Periodisering av skatter	-22,6	-0,6	-2,8	-26,9	-49,4
Övriga inkomster staten	1,2	11,9	4,4	-3,4	-5,9
Totala inkomster statens budget	1,6	31,3	34,6	5,5	-24,4

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats ned för 2021 och reviderats upp för övriga år. Nedrevideringen 2021 beror framför allt på ett svagare taxeringsutfall för 2020 än vad tidigare utfall indikerat. Upprevideringarna övriga år beror främst på att lönesumman har reviderats upp för hela perioden.

Hushållens kapitalskatter har reviderats upp 2021-2024, främst till följd av högre utdelningsinkomster och kapitalvinster. För 2021 och 2022 beror det framför allt på att utdelningsinkomster har reviderats upp på grund av att kontrolluppgiftsstatistiken för 2021 indikerar att inkomsterna var högre än tidigare beräknat. Även kapitalvinsterna är uppreviderade, framför allt 2022 och 2023. I slutet av perioden är skattereduktionerna uppreviderade till följd av högre ränteutgifter eftersom räntenivån

har justerats upp. Detta leder till att hushållens kapitalskatter totalt sett är något nedreviderade 2025.

Intäkterna från stämpelskatt har reviderats upp samtliga år sedan novemberprognosen till följd av ett starkt utfall förra året.

Skatten på företagsvinster har reviderats upp för 2021 och ned för 2022. Det beror främst på att kostnaden för den tillfälliga skattereduktionen på investeringar av inventarier periodiseras till 2022 istället för 2021. Intäkterna år 2021 påverkas också av högre intäkter i taxeringsutfallet än väntat. Intäkterna år 2024 och 2025 har reviderats upp något eftersom den allmänna ekonomiska utvecklingen de åren är starkare än tidigare bedömt.

De totala momsintäkterna för 2021 har reviderats upp sedan novemberprognosen, med omkring 16 miljarder kronor, till följd av starkare utfall än väntat under fjärde kvartalet. Prognosen har även skrivits upp, med 18 miljarder kronor för innevarande år och med 15-19 miljarder kronor för resterande del av prognosperioden, på grund av en förstärkt makrobild sedan november.

Intäkterna från energiskatten har reviderats upp för 2021 på grund av att el- och drivmedelanvändningen blev högre än väntat. I år har skatteintäkterna från energiskatten reviderats ned på grund av skattesänkningar, dels i den beslutade budgeten med 2,4 miljarder kronor och dels med 3,5 miljarder kronor från den av regeringen aviserade tillfälliga sänkningen av energiskatten. Nästa år har skatteintäkterna reviderats ner med anledning av det aviserade förlängda uppehållet av BNP-indexeringen av energiskatten på drivmedel. Intäkterna från koldioxidskatten ökar jämfört med föregående prognos då den underliggande dieselanvändningen förväntas öka i och med den starkare makrobilden.

Skatt på vägtrafik har reviderats ned med 4 miljarder kronor 2022. Utformningen av den av regeringen per 14 mars aviserade drivmedelskompensation som ska utgå till privatpersoner är inte känd. ESV har därför av beräkningstekniska skäl, valt att redovisa drivmedelskompensationen till privatpersoner som en sänkning av fordonsskatten.

För övriga punktskatter har prognosen reviderats upp med 0,5-1 miljarder kronor per år. Upprevideringen förklaras av en höjd prognos från inkomsterna från handeln med utsläppsrätter, att flygandet tar fart när pandemirestriktionerna avvecklas samt en upprevidering av utdelningarna från Svenska spel AB. Upprevideringen för övriga punktskatter hålls tillbaka något på grund av att inkomsterna från elcertifikaten har reviderats ned med 0,7 miljarder kronor per år jämfört med förra prognostillfället.

Statens budget – utgifter och saldo

Utgifterna har i denna prognos reviderats upp samtliga år. Höjningen är som störst i år vilket framför allt beror på de förslag i de extra ändringsbudgetar samt de ytterligare aviseringar som kommit under året. Statens budgetsaldo har reviderats ned samtliga år utom 2023.

Tabell 22 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan novemberberprognosen

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025
UO8 Migration	3,6	3,8	2,1	2,0
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6,4	2,6	3,1	3,1
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	8,8	2,4	3,1	3,0
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	4,6	10,8	10,0	10,3
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2,0	-2,5	-2,9	-2,7
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-4,1	-2,6	-3,4	-2,9
UO21 Energi	7,2	-0,8	-0,8	-0,1
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	4,2	4,5	5,2	5,2
UO26 Statsskuldräntor m.m.	4,5	1,0	1,1	1,6
UO27 Avgiften till Europeiska unionen	3,0	3,6	1,4	1,1
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-7,2	-5,5	-5,6	-3,7
Utgiftsområden, exkl. räntor	37,4	27,8	19,9	29,4
Totala utgifter statens budget	37,0	23,2	15,4	27,3
Totala inkomster statens budget	31,3	34,6	5,5	-24,4
Statens budgetsaldo	-5,7	11,4	-9,9	-51,7

Utgifterna för Migration har höjts samtliga år. ESV följer Migrationsverkets huvudscenario¹⁴ på 76 000 flyktingar som väntas komma från Ukraina i år. EU har beslutat om det så kallade massflyktsdirektivet, direktiv 2001/55/EG, vilket innebär att de flyktingar som kommer från Ukraina till Sverige genast ska få uppehåll och ersättning vilket leder till ökade utgifter.

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg höjs samtliga år i prognosperioden. Höjningen för 2022 beror framför allt på de extra medel för vaccinering och testning av covid-19 som aviserades i extra ändringsbudget 1. Från 2022 och framåt ingår också de satsningar på utökad vårdkapacitet som framkom från den beslutade budgeten. Utgifterna för läkemedelsförmånen höjs från och med 2023 till följd av det nya avtal som tecknats mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning höjs samtliga år i prognosperioden. Höjningen i år beror till största del på att den tillfälliga utbyggnaden av stödet Ersättning för höga sjuklönekostnader återinfördes i december 2021, efter att ha upphört i september 2021, och gäller till och med mars i år. För kommande år höjs utgifterna främst i sjukpenningen på grund av ett högre förväntat inflöde av nya sjukskrivningar. Det är i synnerhet inflödet av psykiatriska diagnoser som höjts till följd av att de visat en snabb ökning under slutet av 2021 efter att ha varit på en lägre nivå under pandemin.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom är uppreviderad samtliga år. I första hand beror det på ett förslag om ett nytt garantitillägg i bostadstillägget från augusti 2022. Vidare ökar utgifterna för bostadstillägget till pensionärerna då konsumtionsstödet höjs från augusti 2022.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn har reviderats ned samtliga år. I första hand beror det på att förslaget i budgetpropositionen för 2022 om införande av en familjevecka inte genomförs. Delvis motverkas nedrevideringen i år av ett förslag om ett tillfälligt tillägg till bostadsbidraget för barnfamiljer för perioden

¹⁴ Migrationsverkets olika scenario över antalet flyktingar presenterades på regeringens pressträff den 11 mars 2022.

juli till december 2022. Från nästa år motverkas nedrevideringen delvis av att medelersättningen i föräldrapenningen höjs.

Utgifterna för Arbetsmarknad och Arbetsliv har reviderats ned samtliga år. Det beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsersättningen och arbetsmarknadspolitiska program och insatser väntas bli lägre. Den öppna arbetslösheten blir lägre och i den beslutade budgeten för 2022 stoppas nya anvisningar till extratjänster från och med 1 januari 2022, vilket leder till lägre utgifter för arbetsmarknadspolitiska program. I budgeten anvisas istället ökade medel för att förstärka nystartsjobben.

Utgifterna för Energi revideras upp i år men ned kommande år. Upprevideringen i år beror på den tillfälliga kompensationen för höga elkostnader som regeringen föreslagit och Riksdagen delvis beslutat om. I den beslutade budgeten flyttas medel från två anslag till ett annat utgiftsområde varför prognosen för dessa anslag på utgiftsområdet revideras ned både i år och kommande två år.

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner har reviderats upp samtliga år. Upprevideringen beror på ökade medel i den beslutade budgeten. Den största delen fick kommunerna som en kompensation för sänkt skatt för pensionärer.

Utgifterna för Statsskuldräntor har reviderats upp för hela prognosperioden. Det beror främst på att en svagare krona medför större valutakursförluster.

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen har reviderats upp samtliga år. Det beror främst på en högre eurokurs än vad vi räknade med i förra prognosen. Vi räknar även med en högre varuimport, vilket höjer Sveriges avgift gällande tullmedel. EU har också konstaterat att Sverige har betalat för lite tidigare år vilket medfört en extra betalning i juni i år.

Posten Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats ned samtliga år. Det beror främst på att behållningen bedöms bli högre på Svenska Kraftnäts konto alla år på grund av höga kapacitetsavgifter. Delvis motverkas nedrevideringen i år av att inlåningen blir lägre för insättningsgarantin och Kärnavfallsfonden.

De offentliga finanserna

Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp samtliga år. I år är det framför allt i kommunsektorn som sparandet har reviderats upp, medan sparandet i staten reviderats ned, till följd av de extra ändringsbudgetar som lagts fram samt det stödpaket som presenterades den 14 mars. Sparandet i ålderspensionssystemet har reviderats upp samtliga år från och med 2022.

Tabell 23 Offentliga sektorns finansiella sparande, revideringar sedan novemberprognosen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Offentliga sektorns inkomster	12	56	56	62	62
Offentliga sektorns utgifter	-12	34	40	46	60
Offentliga sektorns finansiella sparande	24	22	16	16	2
Staten	21	-10	3	11	-5
Kommunsektorn	5	26	5	-1	0
Ålderspensionssystemet	-3	7	8	6	8

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt förslag, aviseringar och beslut från regeringen. Förslagen och aviseringarna måste dock vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna.

ESV har inte räknat med de utökade anslagen till det militära försvaret om 2 miljarder kronor 2022 eller kommande års ökning av anslagen som planeras till följd av den överenskommelse mellan riksdagens partier som träffades den 16 mars. Förslagen väntas beslutas i en extra ändringsbudget i april. ESV har inte heller räknat med höjda anslag på 0,8 miljarder kronor 2022 för att stärka det civila försvarets förmåga som också ingår i överenskommelsen och väntas ingå i vårändringsbudgeten.

ESV har inte räknat med det förslag om ytterligare sänkta energiskatter på drivmedel som riksdagen aviserat. Förslaget som ska gälla temporärt under 2022 kräver ett undantag från EU:s energiskattedirektiv för att kunna genomföras, och har därför inte beaktats i denna prognos.

Beräkningarna till ESV:s marsprognos slutfördes den 15 mars 2022.

Tabellbilaga

Tabell 24 Sammanfattande nyckeltal

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,1	2,6	2,0	2,0	-2,9	4,8	3,2	1,5	1,7	1,4
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	1,8	2,8	2,0	2,0	-3,2	4,7	3,2	1,7	1,7	1,6
Hushållens konsumtion, proc. utv.	2,3	2,6	1,8	0,7	-4,7	5,8	4,0	2,4	2,7	2,3
Offentlig konsumtion, proc. utv.	3,7	0,1	0,8	0,3	-1,3	2,8	0,9	-0,2	0,2	-0,2
Investeringar, proc. utv.	4,0	5,5	1,4	-0,3	-0,3	6,1	3,3	1,4	1,3	1,4
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,7	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Export, proc. utv.	2,4	4,1	4,2	6,0	-4,6	7,5	5,8	3,2	2,8	2,5
Import, proc. utv.	4,5	4,7	3,8	2,1	-5,6	9,4	5,8	3,3	3,0	2,7
Real disponibel inkomst, proc. utv.	3,6	2,0	2,1	2,4	-0,1	4,0	0,1	1,9	2,4	1,2
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	6,0	5,4	5,7	7,2	11,4	10,0	6,5	6,0	5,7	4,7
Lönesumma, proc. utv.	4,9	5,0	4,8	3,8	0,9	5,9	4,6	4,2	3,9	3,7
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	2,0	2,3	1,9	-0,2	-3,8	2,3	2,6	1,1	0,6	0,4
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	7,1	6,8	6,5	7,0	8,5	8,8	7,5	7,0	7,0	7,1
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	46	66	40	30	-133	-23	-23	9	30	63
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	1,0	1,4	0,8	0,6	-2,7	-0,4	-0,4	0,2	0,5	1,0
Strukturellt sparande	0,3	0,3	-0,1	0,3	-0,9	-0,2	-0,4	0,0	0,6	1,0
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	42,3	40,7	38,9	34,9	39,6	35,6	31,5	28,2	26,5	24,5
Skattekvot, proc. av BNP	44,1	44,1	43,8	42,9	42,9	43,2	41,7	42,0	41,9	41,9
Totala utgifter på statens budget, mdkr	917	940	992	944	1 219	1 113	1 169	1 130	1 209	1 217
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 184	1 229	1 282	1 308	1 501	1 551	1 571	1 542	1 564	1 582
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	285	299	307	318	329	335	348	357	367	379
Marginal till utgiftstaket, mdkr	31	45	55	43	242	144	63	-3	31	
Budgetsaldo, mdkr	85	62	80	112	-221	78	77	147	49	50
Engångseffekter på statens budget, mdkr	52	10	1	65	-174	-3	45	90	9	-48
Underliggande budgetsaldo, mdkr	33	52	79	47	-46	81	32	57	41	98
Statsskuld, proc. av BNP	29,3	27,4	24,8	20,9	24,4	21,3	18,5	15,4	14,1	12,8

Procentuell utveckling, om annat ej anges.

Källa: SCB och ESV.

Tabell 25 Inkomster på statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	1 194,1	1 243,0	1 265,6	1 250,5	1 327,1	1 365,7	1 427,7	1 487,1	1 542,4
<i>Direkta skatter</i>	635,3	657,1	660,8	668,7	689,8	698,7	724,9	755,6	783,4
Kommunal skatt	700,1	726,2	748,2	766,1	804,1	832,7	864,6	897,5	930,2
Statlig skatt	58,5	60,4	56,3	50,3	53,9	53,9	52,0	54,4	55,4
Jobbskatteavdrag	-109,1	-113,1	-126,8	-128,1	-131,9	-146,9	-154,2	-157,4	-162,1
Husavdrag	-13,8	-14,2	-15,3	-16,8	-19,1	-19,9	-20,9	-21,9	-23,0
Övrigt	-0,3	-2,2	-1,7	-2,8	-17,3	-21,1	-16,7	-16,9	-17,1
<i>Indirekta skatter</i>	558,7	585,9	604,8	581,8	637,3	667,0	702,8	731,5	758,9
Arbetsgivaravgifter	540,5	566,5	588,6	594,9	628,8	657,2	685,6	712,3	739,0
Egenavgifter	11,8	11,8	11,1	11,7	12,0	12,2	12,3	12,5	12,6
Särskild löneskatt	46,0	49,2	49,4	50,8	53,4	55,7	58,0	60,2	62,4
Nedsättningar	-3,2	-3,3	-3,7	-34,9	-14,3	-13,3	-6,1	-4,9	-4,8
Tjänstegruppliv m.m.	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Avgifter till premiepensionssystemet	-36,9	-38,8	-41,1	-41,3	-43,2	-45,4	-47,5	-49,1	-50,9
Skatt på kapital	263,1	261,4	282,2	271,8	340,0	335,0	329,7	329,3	334,4
Skatt på kapital, hushåll	80,4	69,3	69,6	66,0	108,9	95,9	82,3	71,9	66,3
Skatt på bolagsvinster	127,1	132,9	153,4	149,3	164,0	170,4	176,7	182,3	185,5
Avkastningsskatt	4,2	5,4	5,3	5,6	6,1	7,0	7,9	11,4	16,8
Fastighetsskatt	32,9	33,2	34,4	34,6	36,1	37,5	38,4	39,7	41,3
Stämpelskatt	12,1	12,1	12,3	12,7	15,5	16,0	16,5	17,0	17,5
Kupongskatt m.m.	6,4	8,5	7,2	3,6	9,4	8,1	7,9	7,0	6,9
Skatt på konsumtion och insatsvaror	563,6	586,7	603,8	609,1	661,7	677,4	705,9	730,1	754,5
Mervärdesskatt	427,0	446,5	461,3	467,9	513,7	537,8	553,4	576,1	597,8
Skatt på tobak m.m.	11,9	12,4	11,9	11,9	11,9	12,0	12,8	12,9	13,0
Skatt på etylalkohol	4,3	4,5	4,5	5,2	5,6	5,2	5,4	5,8	5,9
Skatt på vin m.m.	6,0	6,1	6,1	6,6	6,6	6,3	6,5	6,9	6,9
Skatt på öl	4,1	4,3	4,3	4,5	4,5	4,3	4,5	4,8	4,8
Energiskatt	46,8	49,7	52,2	52,6	54,5	48,0	53,5	54,2	56,2
Koldioxidskatt	23,5	23,0	22,2	20,4	21,9	22,4	23,5	23,0	22,9
Övriga skatter på energi och miljö	6,8	7,4	7,8	6,1	5,4	6,9	7,1	7,1	7,2
Skatt på vägtrafik	19,9	19,8	20,7	21,6	22,5	19,0	23,5	23,7	24,2
Skatt på import	6,3	6,5	6,9	6,2	7,3	8,5	8,2	8,4	8,7
Övriga skatter	6,9	6,5	5,9	6,2	7,6	7,1	7,5	7,3	7,0
Restförda och övriga skatter	18,6	22,3	11,5	9,6	-4,9	13,1	11,9	14,4	15,8
Restförda skatter	-5,8	-4,7	-5,0	-10,0	-16,1	-11,1	-10,1	-8,1	-7,1
Övriga skatter	24,4	27,1	16,5	19,6	11,2	24,2	22,0	22,5	22,9
Totala skatteintäkter	2 039,3	2 113,5	2 162,9	2 140,9	2 323,9	2 391,2	2 475,2	2 560,9	2 647,0
EU-skatter	6,3	6,5	6,9	6,2	7,3	8,5	8,2	8,4	8,7
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 033,1	2 107,0	2 156,1	2 134,7	2 316,5	2 382,8	2 466,9	2 552,5	2 638,4
Kommunalskatt	717,0	744,3	766,8	785,4	824,9	854,2	886,7	920,6	954,0
Avgifter till ålderspensionssystemet	245,0	256,7	266,5	269,1	284,4	298,7	311,6	321,6	333,3
Statens skatteintäkter	1 071,0	1 106,0	1 122,7	1 080,2	1 207,2	1 229,8	1 268,6	1 310,3	1 351,1
Periodiseringar	-13,9	21,6	-14,4	-42,9	27,8	36,0	41,6	-1,9	-25,0
Uppbördsförskjutningar	-0,8	24,1	7,4	4,0	-11,1	26,5	41,4	9,7	37,5
Betalningsförskjutningar	-13,4	-0,5	-23,9	-17,1	39,4	3,6	-8,8	-21,5	-67,5
varav kommuner	-6,3	3,4	-3,4	-7,0	34,2	14,6	0,6	0,9	0,9

ESV:s Marsprognos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
varav ÅP-systemet	1,0	1,4	-1,0	-1,1	8,2	-1,8	-1,0	0,9	1,0
varav privat sektor	-8,5	-4,9	-18,9	-8,7	-3,7	-10,0	-9,8	-24,9	-70,9
varav kyrkan	0,4	-0,4	-0,7	-0,4	0,5	0,9	1,4	1,5	1,4
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	0,4	-2,0	2,2	-29,7	-0,5	5,9	8,9	9,9	4,9
1000 Statens skatteinkomster	1 057,2	1 127,7	1 108,4	1 037,4	1 235,1	1 265,8	1 310,2	1 308,4	1 326,1
Övriga inkomster	-55,8	-55,5	-52,8	-38,8	-43,8	-19,7	-32,8	-49,9	-58,9
2000 Inkomster av statens verksamhet	27,4	32,8	35,3	46,1	43,3	68,5	49,2	42,2	41,2
3000 Inkomster av försåld egendom	0,0	1,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	0,8	0,7	1,1	0,6	0,6	0,6	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	11,4	12,2	14,2	16,2	17,8	18,0	16,6	18,0	17,3
6000 Bidrag från EU m.m.	10,5	12,4	12,6	14,2	14,6	19,9	29,7	20,9	17,0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-105,8	-115,4	-115,8	-116,9	-120,5	-126,6	-128,9	-131,7	-135,1
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 191,3	1 246,1	1 277,4	1 258,5	1 267,2
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 113,4	1 168,9	1 130,2	1 209,1	1 217,2
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	77,9	77,3	147,2	49,5	50,0

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur.

Källa: SKV och ESV

Tabell 26 Utgifter i statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 Rikets styrelse	13,7	14,6	15,0	15,7	16,4	17,2	17,0	16,5	15,8
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15,0	15,7	16,6	17,0	16,9	17,5	18,3	18,6	18,8
3 Skatt, tull och exekution	11,0	11,4	11,5	12,1	12,5	12,9	12,8	13,0	13,1
4 Rättsväsendet	44,1	45,9	49,4	53,0	57,2	62,4	66,7	70,8	71,7
5 Internationell samverkan	2,0	1,9	2,3	2,1	1,8	2,6	2,0	2,0	2,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	50,3	53,4	60,5	63,0	70,5	77,7	82,6	90,6	98,1
7 Internationellt bistånd	36,7	42,8	44,2	46,5	47,5	51,9	54,8	56,9	58,8
8 Migration	40,0	19,6	11,8	9,6	8,2	11,8	11,7	10,1	9,9
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	67,4	78,4	79,6	101,8	138,0	121,5	103,6	99,1	101,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101,9	99,7	97,9	117,9	113,1	107,4	103,9	106,4	106,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,7	34,8	34,5	36,7	38,0	46,4	51,2	49,4	49,6
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	88,7	95,2	97,3	99,9	101,1	101,9	102,7	104,5	107,1
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	18,6	17,3	13,4	8,5	6,2	6,2	6,2	5,8	5,7
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76,9	78,8	77,0	87,2	91,9	86,2	83,2	85,1	85,2
15 Studiestöd	19,7	21,1	22,8	25,1	26,6	27,0	26,6	28,0	28,6
16 Utbildning och universitetsforskning	71,1	76,0	78,5	83,0	91,4	93,3	91,2	92,1	88,5
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	14,5	16,0	15,8	20,4	22,7	20,0	16,3	16,2	16,2
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,8	4,6	3,1	3,8	5,2	5,8	7,4	2,3	1,8
19 Regional utveckling	2,8	3,6	3,3	3,2	3,2	3,9	5,1	3,8	3,8
20 Allmän miljö- och naturvård	7,8	10,4	9,4	11,0	16,7	20,6	14,2	14,2	13,8
21 Energi	3,1	3,6	2,3	3,4	3,4	12,2	2,6	2,6	2,7
22 Kommunikationer	53,2	56,6	58,6	65,2	72,1	76,1	74,6	75,9	76,4
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17,2	19,6	20,8	20,0	19,6	20,1	20,0	20,6	19,8
24 Näringsliv	6,4	7,5	7,3	60,4	30,4	12,0	7,5	7,5	6,9
25 Allmänna bidrag till kommuner	105,6	111,4	120,1	158,0	153,2	156,7	149,8	154,4	150,0
26 Statsskuld räntor m.m.	10,6	13,6	22,2	19,6	-1,3	13,1	7,1	7,1	7,1
27 Avgiften till Europeiska unionen	24,2	35,0	37,7	47,2	52,3	51,2	52,1	50,7	51,2
Summa utgiftsområden	940,7	988,5	1 012,9	1 191,1	1 214,7	1 235,6	1 191,4	1 204,2	1 211,0
Summa utgiftsområden exklusive räntor	930,2	974,9	990,7	1 171,5	1 216,0	1 222,5	1 184,3	1 197,1	1 203,8
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-2,9	2,0	-66,9	21,3	-97,0	-69,4	-61,7	4,5	5,8
Kassamässig korrigerings	1,8	1,6	-2,4	6,8	-4,3	2,7	0,4	0,4	0,4
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 113,4	1 168,9	1 130,2	1 209,1	1 217,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	299,1	307,4	317,6	329,4	334,6	348,1	357,2	366,7	378,6
Summa takbegränsade utgifter	1 229,3	1 282,3	1 308,3	1 500,8	1 550,6	1 570,6	1 541,6	1 563,8	1 582,4
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 191,3	1 246,1	1 277,4	1 258,5	1 267,2
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	77,9	77,3	147,2	49,5	50,0

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i beslutade budgeten.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Dan Sölverud	08-690 44 64
	Björn Andersson	08-690 44 01
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Dan Sölverud	08-690 44 64
	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Tillväxten i ekonomin förblir hög i år även om den dämpas jämfört med förra året. BNP väntas öka med 3,2 procent i år och bedöms nu ligga i linje med potentiell nivå. Kommande år blir tillväxten betydligt svagare. Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande uppgår till 23 miljarder kronor i år. Från och med nästa år bedöms den offentliga sektorn nå ett överskott. Det strukturella sparandet försvagas i år och visar ett underskott på 0,4 procent av BNP och ligger under målnivån för tredje året i följd. Samtidigt minskar Maastrichtskulden och hamnar lägre än målnivån för skuldankaret nästa år, vilket visar att de offentliga finanserna i grunden är starka. De takbegränsade utgifterna är fortsatt höga nästa år och utgiftstaket riskerar då att överskridas utan åtgärder.

Ekonomistyrningsverkets prognos beaktar den beslutade budgeten för 2022, de ändringsbudgetar som presenterats under 2022 och vissa ytterligare aviseringar.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.